

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
Inserati: do 9 petiti vrst 1 D, od 10—15 petiti vrst 1 D 50 p, večji inserati petiti vrst 2 D; notice, poslane, izjave, reklame, preklic petiti vrst 3 D; poroke, zaroke velikost 15 vrst 30 D; ženitne ponudbe beseda 75 p. Popusti le pri naročilih od 11 objav naprej. — Inseratni davek posebej.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor

Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna hišarna“ Knjižnica
ulica št. 5, prtljčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knjižnica ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopise sprejema in pošilja in za dostavo frankovano.
Rekopisov se ne vrača.

Posamezna številka stane 50 par = 2 kroni.
V inozemstvu 65 par = K 2.60.
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:

V Jugoslaviji:

celoletno naprej plačan . . . D 90—
polletno 45—
3 mesečno 22.50
1 7.50

V inozemstvu:

celoletno D 156—
polletno 78—
3 mesečno 39—
1 18—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.
Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Prof. M. I. Pupin, New York:

Zlata Slovenija.

Noben kraj v razširjeni naši kraljevini me ne spominja toliko na ono, kar bo v bodočnosti, kakor zlata naša Slovenija. Preje nisem bil nikdar tamkaj. Poznal sem jo samo iz opisovanj in sanjal sem o njeni lepoti. Često sem mislil, da je slika Slovenije, ki je živela v moji domišljiji, vsekakor samo pretirana predstava, ki morda niti zdaleka ne odgovarja istini. Lani sem se odločil, da se na poti iz Beograda v Pariz ustavim en dan v Sloveniji. Imel sem poseben razlog zato. Staroslavni Bled na Blejškem jezeru me je izvolil za častnega občana in me obvestil, da je to storil iz hvalečnosti, ker sem pred dvema letoma na mirovni konferenci v Parizu pomagal, da se je Bled ohranil od grabežljivosti naših sovražnikov.

Dospel sem v Ljubljano ob 2. ponoči, a ob 9. zjutraj je prišel k meni moj stari prijatelj Niko Zupančič z avtomobilom g. Hribarja, kraljevega namestnika, ter mi ga dal na razpolago. Objednem mi je izročil pozdrav g. kr. namestnika z vabilom, da bi bil istega večera njegov gost na slavnostnem banketu, pri katerem bi bili navzoči mnogi ljubljanski odličnjaki. Na žalost mi ni bilo mogoče, se odzvati temu visokocenememu vabilu, ker sem moral že isti dan popoldne ob 4. odpotovati v Pariz. Takoj smo se napotili s kraljicam avtomobilom iz Ljubljane proti Bledu in v eni uri in četrtr smo že dospeli tja. Kraj na poti iz Ljubljane preko Kranja na Bled so tako lepi, da ne smem niti poskušati, da bi jih točno opisal. Omenjam samo, da mi je še sedaj v glavi slika te krasote, ki spominja na ljubeznivo lice lene Slovenke, sklanate gore, ki obkrožajo veselo dolino, se mi zdi, kakor bogati niz bisserov okrog mladunkinega vratu, a modrina Save in Bleškega jezera mi je ostala v spominu v modrih očeh one Slovenke.

A kaj naj povem o lepoti Bleda in o tajinstveni sili, s katero je vplival sveti Triglav na mojo dušo? Popolnoma spontano se mi je izvil iz prepolnega srca vzklík: »Prekrasni Bled, nebeški Triglav! V vas zrem božjo ljubav in božjo voljo — božjo ljubav, ki je nas okrasila z vsemi lepotami divne prirode in božjo voljo, ki je edina bila v stanu, da vas je obdržala v rokah slovenskega naroda«.

Slava Slovencem, ki so trpeli

pod težkim jarmom nad tisoč let in doživeli dan osvobodjenja.

Pred mojim posetom v Sloveniji nikdar niti sanjal nisem kaj pomeni reka Sava v našem narodnem jedinstvu. Ko pa sem videl, kako Triglav z nebeške višine kot večno zvest čuv var gleda na Savo, zdelo se mi je, kakor da bi ji šepetal: »Sava, Sava, bistra voda hladna, pozdravi mi deco v Ljubljani, v Zagrebu in v Beogradu in reci jim, da jih zvesto čuvam: sporoči jim, da je moja želja, da bodi ta voda posvečena in da pod roso te svete vodice polože večno prisego: da boš, Sava, vsekdar sveta vez med brati, ki so se rodili v zibelki, ki čuva Tebe.«

Evo to so misli, ki so mi šinile v glavo z brzino kraljevega avtomobila, ki nas je vodil v naročje Save in Triglava. Čutil sem, da mi od miline in radosti, da sem tako blizu Save in Triglava, drhti srce kot struna na srbskih gosli. Čutil sem, da se mi je pomladila fantazija in da mi ustvarja nove slike z bliskovito brzino. Zazdelo se mi je, da je Sava od Beograda pa vse gori do Ljubljane zagrajena z obrežnim obzidjem in z zrl sem kako preko mnogobrojnih jezer padajo šumeči množični valovi, pred njimi na čaka lepa polna uspeškovrstnega blaga blagoslovljene kraljevine in naroda, ki se je napotil, da se pokloni pred svetim Triglavom.

Poleg svetlega ogledala globoko napolnjene Save vodi široka pot od Beograda gori do Triglava, zgrajena iz peska in cementa. In ob poti se vrste dišeče line, nomečane s sadnim drevjem, pokrajina vonjave Kalifornije je presajena s Pacifičkim v samem središču naše kraljevine.

Kar se mi je takrat pokazalo kakor v nekem snu, vidim sedaj jasno in prepričan sem, da je Sava narodna reka, os, okrog katere se vrti vsa mehanizem našega uveljavljenja: os, ki je naslonjena na Triglav na enem koncu in na Beograd na drugem koncu. Triglav in Beograd sta Meko in Madina nedeljnih Srbov. Hvala in Slovencev. To uveljavljenje bo živelo, dokler bo Sava tekla od Triglava do staroslavne Beograda.

Prebivalstvo na Bledu me je sprejelo tako iskreno, tako ljube in priščno, da se mi ne morem nikdar oddaljiti zaopustiti. Kraljevo vrti, va, čim čuti, da je v sredini rodbine, ki mu je iskreno udana. Nisem smotil pred dvema letoma, ko sem se

iz čiste simpatije napram trpečemu slovenskemu narodu zavzemal zani, kolikor mi je bilo mogoče, in pomagal, da se je rešilo, kar se je dalo rešiti, zakaj to je narod, ki zasluži ne samo simpatije vsakega poštenega

ga človeka, marveč tudi najtoplejšo ljubezen vsakega dobrega Srba. Slovenec je naš najmanjši brat in tako je lep in pošten, da nam srce igra od radosti, kadar ga pogledamo.

Lajovic Anton:

Problem ornitov sekvestriranih imovin inozemcem, zlasti Avstrijcem.

(Problem planinskih koč Alpenvereinovih, problem puntigamskih skladišč v Celju etc.)

Senžermenska pogodba, katere ureja državna-upravna razmerja med našo državo in Avstrijo je bila sklenjena 10. 9. 1919. in ratificirana 16. 7. 1920 ter v naših službenih novinah kot zakon razglašena dne 29. 7. 1920.

V tej pogodbi se je v členu 267 naša država zavezala, da bo razveljavila vse sekvestre, kateri so od 3. 11. 1918 do tedaj obstojali nad imovino avstrijskih državljanov, ter da bo to imovino avstrijskim lastnikom vrnila v onem stanju, v katerem so je ta imovina nahajala pred odreditvijo sekvestrov.

Člen 249 iste pogodbe, v zvezi z § 1, aneksa k temu členu, ob enem izvolja glede omenjenih sekvestracij in prodaj premoženja lastnim avstrijskim državljanom: Toutes ces mesures seront nulles.

V Sloveniji je bilo znatno število premoženja državljanov sekvestriranih in likvidiranih. Zgodilo so se slučaj, da so sekvestrirani avstrijski državljanji za dosego pravice, ki jih jim daje senžermenska pogodba, nastopali navadno pravno pot. Vložili so enostavno tožbo pri naših rednih sodiščih zoper one slovenske lastnike teh premoženj, kateri so ta premoženja kupili od vladnih sekvestrov.

Nastane vprašanje, čegar rešitev ima praktično jako dalekosežno posledice, vprašanje namreč, katere je pravna pot, po kateri se naj izvedejo in likvidirajo one obveze naše države, katere smo kot zornik povedano pravzaprav no senžermenski pogodbi nasproti sekvestriranim avstrijskim državljanom, namreč, da jim vrnemo sekvestrirano premoženje.

V rešitev tega vprašanja je treba globlje poseči. Po mojem naziranju je bistvena lastnost prava njegova veljavnost. Za veljavnost pa je premisa, da je neki organ tu, ki daje pravni normi svojo moč na razpolago za slučaj kontravenienc.

S tem mislim reči, da na primer staro rimsko pravo danes pravzaprav ni več pravo, temveč ono nosi ime samo zaradi tega, ker je nekod bilo veljavno pravo. Vzemimo slučaj, da neka država naroči pri znamenitem juristu našrt rešimo kazenskemu prava. On izdela elaborat, ki je kot celota popolnoma ališčen kakemu kazenskem zakonu. Njegova oblika je popolnoma taka, pred-

met in dikeja sta ista kakor v kakem zakonu in vendar nikomur ne bo prišlo na misel smatrati tak elaborat za pravo. Pravo postane tak elaborat šele takrat, če mu kak država da svojo izvršilno moč na razpolago s tem, da ga napravi za veljavnega.

Kakršne so sedaj socialne razmere, je normalno, da je konkretna država tisti vir, ki vstvarja pravo, kateri daje veljavo pravnim normam in ki daje svojo izvršilno moč na razpolago za slučaj kontravenienc. Oblika v kateri država daje svojim zakonom svojo izvršilno moč na razpolago, je podana z organizacijo upravnih oblastev in pa z organizacijo sodstva. Ti organi kakor tudi pravo samo dobivajo svojo moč iz države in so državi podrejeni. Ta podrejenost ima za posledico, da prihaja sodni in upravni aparat v poštev samo za urejanje pravnih odnosov med posameznimi državljani in pa med socialnimi skupinami nižjih kategorij, torej med socialnimi skupinami, ki obstoje v državi. Država sama ne more priti v položaj, da bi te njene nje podrejene organizacije sodile nad njo, ker je vendar ona sama vir veljavnosti in moči prava, kakor tudi vir moči njenih lastnih organizacij. Te njene organizacije morejo nad njo soditi samo v toliko v kolikor se jim država prostovoljno podvzame. To pa se zgodi v moderni državi zlasti takrat, kadar nastopa država kot zasebno-pravni subjekt, kadar torej nastopa kot fiskus ali kar je isto kot erar.

Če na pogledamo, kako pride do internacionalnih pogodb, vidimo, da pogodbe skleneta dve državi kot politični enoti in sicer državi sastopani po svojih vladah. Taka pogodba je po navedi veljavna že, kadar pogodbo podpisata vladni obeli pogodbenih držav. V internacionalnem kontrahiranju nastopa vlada držav torej kot nekaki formalni pooblaščenec. Da se take internacionalne pogodbe potem v dotičnih državah v smislu njihovih ustav odobrijo in publicirajo kot zakon, to je samo nekakega internega pomena za dotično državo, za internacionalno veljavnost pogodbe pa nemerodajno.

Kot sem že zgoraj povdal, je za pravo bistvena njegova veljavnost, kar isto pomeni kot možnost prisilne izvršitve za slučaj kontravenienc. Ker

sta v internacionalni pogodbi pogodbenika dve državi, nastane vprašanje: kdo daje moč taki pogodbeni zavezi za slučaj, da eden izmed kontrahentov kontravenira. Tu je jasno, da država, ki se ne bi držala pogodbe, prilaži do tega, da se je držal, eventualno sopogodnica, eventualno cela grupa držav, stojih na strani razžaljene sopogodnice in sicer ali z diplomatskimi sredstvi, in če ni drugače, z vojsko kot ultimat. Ker sta v internacionalni pogodbi pogodbenici dve državi kot politični enoti, torej dve socialni grupi visoke kategorije, je nujno, da morata imeti tudi svoj poseben nadrejen organ, kateri v konkretnem slučaju odloča, kakšno in kako daleč idočo obveza ima v konkretnem slučaju izpolniti ena izmed sopogodb. Za konkretne obveznosti je kot razsojajoči organ v senžermenski pogodbi določeno internacionalno razsodišče v Ženevi. Člen 256, citirane pogodbe določa, da se kontrahenta torej obe državi zavezata smatrati odločbe tega razsodišča za definitivne in se zavezata, da ji bosta napravili za svoje države zavezane obveznosti. Iz tega naša stizilizacija izhaja, da je stvarna zoper katero gre izrek razsodišča, in kateri naloži zavezo vedno le eden izmed kontrahentov, torej ena politična enota, država.

Internationalna pogodba so po naruri stvari redno stizilizirane tako, da obveza iz te pogodbe zadevajo direktno vedno in edino državo kot enoto in celoto.

Iz tega stanja odgovarjajočega naruri stvari pa izhaja, da posamezni državljan one države, ki je po internacionalni pogodbi zavezana, kot individualni, ni direktno zavezan iz meddržavne pogodbe. Če je torej internacionalna pogodba v zavezani državi tudi razglašena kot zakon, se s tem na njeni vsebini in na subjektu, katerega zagrabi obveza, ničesar ne izpremeni. Zavezana ostane slejkoprej država kot enota, njo radeno potem dolžnost, da na znotraj preskrbi take uredbe ali zakone, po katerih se zaveza države kot celote transformira v zavezo, katere končno zagrabi državljan — posameznika v tej državi.

Ker sta v internacionalni pogodbi pogodbenika dve državi, sem nazirajo, da je smatrati samo za nekako okrajšano postopanje, če se dovoljuje, da smo na primer oni nemški avstrijski državljani, ki je bil prizadet po sekvestriranju njegovega premoženja v Jugoslaviji, vložiti kot posameznik tožbo pri ženevskem razsodišču na vrnitev sekvestriranega premoženja. Kajti normalno bi bilo, da take tožbe vložijo država Nem. Avstrija kot sopogodbne. In če posamezni Nem. Avstrijec nastopa kot tožnik, nastopa le v svoji lastnosti kot socialni del, atom pravega kontrahenta. Ker je torej v senžermenske pogodbe zavezana država kot politična enota nasproti Nemški Avstriji

Fran Govekar:

O duhu pesnikih.

(Francé Zbanič: Pesmi. Ljubljana, Založila Tiskovna zadruga. — Vladimir Vidrič: Pjesme. Knjižara J. Iv. Vasiča, Zagreb.)

O pesnih in pesnikih govoriti ali celo pisati se mi zdi prav tako nepotrečno in nemogoče, kakor govoriti in pisati svojih ljubih o ljubezni.

Ako resnično ljubim, molčim. Blebeč in krasnoslovec nikdar ne ljubim globoko. Zablesk v očesu, vztrepet ust, zajetljivi, drget roke in temoben molk so istinit izraz resne, elementarne ljubezni. In gorja ženski, ki ne zna umeti teh znakov, ki išče patetika, deklamacija, komedijanta! Ko se iztrezni, opazi dosti prekasno, da je smatrala goho za demant, plehato ropotuljico za bronast avon.

Ker prava ljubezen je sramotljiva in otroška, in naiivni, otroški, sramotljivi so njeni izrazi. Kdor resno ljubi, je mož. Mož pa je otroški le v redkih hihih, ki kakor graciozne, jedva opazne girlande krasé njegove življenske fasade.

Pardon! Tako mislim jaz. Tako sem ljubil jaz. — Ako ste drugi drugačni, vam svojega mnenja nikakor ne vsiljujem. Vem le to, da pristno, nepokvarjeno ženske boljše razumevanje in upoštevanje molka, nego blebetanje.

In kakor z ljubici je s pesniki: čitaj Prešerna, Gregorčiča, Ketteja, Albrehta, Golarja ali Heineja, Teofila Gotiča, Lekonta de Lila, Erdjio ali kogarkoli, drhtiš in molčiš. Ljubiš brez besed! Zakaj karkoli bi rekel, bi te zabolelo samega — tako puhlo, banalno, trivialno je govoriti, kjer se samo čuti. . . . Pogrezanje duše v dušo, pronicanje srca v srce je mogoče le brez zvokov in gest. Razglabljanje pesmi je kakor cefranje kamelije, stikanje po njenih pražnikih in pestiču. . . .

A pisati moram, dati sila nerad, sila težko: da ne prezrete v vihri dnevnih poslov in skrbi slovenskega poeta, da vas opozorim na hrvatskega umetnika v lepoti in graciji. Oba sta že pokojnika. Ne morete mi torej očitiati, da bi ne bil objektivni. Rojaka, mladenci Zbaničnika nisem poznal, morda nikoli videl; z Vidričem pa sem se seznanil kdovekdaj in kdovekje jedva mimogrede.

K Zbaničkovim pesmim je napisal žolski tovariš Pavel Karlin predgovor. Iz njega svemo, da je bil Francé Zbanič iz ribniške doline. Njegov ded je bil kmetski muzikant, ki se je v svojih mlajših letih najrajši potikal po svetu. V neutrušenem hrepenenju ga je vlekel v daljnji svet, muzicirat, spoznavat ljudi, domovino, lepoto tužine. Njegov oče je takisto takoj po njegovem rojstvu izginil v svet, odpotoval v Ameriko ter se vrnil domov šele po

dolgih letih truda in uspeha. In njegove strice je bil dr. Fran Zbanič, naš poet in novelist, naš finocetni kritik in duhoviti politični šlankar.

Tako je bil torej Francé Zbanič iz rodu, ki mu tūci nemir, sanjarjenje in kopnenje navzgor v krvi. In ker je imel strica literata, je čisto naravno, da se je že v nižji gimnaziji temeljiteje kakor tovariši zanimal za naše slovestvo. A tudi pesnil je. V šestih letih je začel izdati hektografiran dijaški list, ki ga je po O. Zupančičevem stihu krstil »Mi zremo napreč!« Pisal je vanj svoje pesmi. Bil mu je urednik.

O Veliki noči leta 1916, pa je takratna ljubljenska politična savohala tudi ta lenoplovni dijaški mesečnik. Izvedla je pri Zbaniču hitro preiskavo in ga obdolžila — kajpada veleizdaje. Naučno ministrstvo je brzofavno odredilo, da je Zbanič iz šole izključiti. In profesorski kolegij je pariral spono, kajpada. Nato so ga, jedva 19 let star, potegnili za pisarja v armado. V domobranski vojsčini je moral Francé Zbanič od jutra do večera, včasih tudi vso noč, poplovati mlitve vojake in tisti v kužni vojni bolnici. In vse to zato, ker je pesnil slovenski!

Šele na dolgo prevačenje so slišnja izpuštili v svobodo. Toda ponosan je moral biti za toliko milost še enkrat: predsedati je moral še tsemurni žolski karenc. Nato je šele smel dovršiti sedmi gimnazijski razred.

France je bil kakor tišek, ki se je rešil kletke: takoj je zopet začel peti. V osmi leti pa so ga, dasi šibkega zdravja, potrdili za vojaka. Samo toliko so mu še dali svobode, da je smel februarja 1917, leta v hitri napraviti zrelostni izpit. Dobil je odlično spričevalo in nato — so ga vtaknili v lovsko uniformo. Odšel ni tišek zapel nobene pesmi več. Kakor bi bil slutil, da ga še obletava Amrael.

Decembra so ga poslali na tirološko bojišče, a ob zori 15. junija 1918 je ob vrznozihi Monte di val Bella laška granata ubila njegovo mlado hrepenenje.

Troje zvezkov pesmi je napisal: ta knjižica obsega jedva dobro tretjino. Le Zofke Kvedrove »Domáci Priatelj« je leta 1914. priobčil njegovo črtico »Grbec« in istočasno »Zvonček«, troje mladinskih pesmice. Vse tu izdane Zbaničove pesnitve so torej neobjavljene. Murn, Kette in Golar so mu bili uditelji, pa Koljev in jponski liriki. Kmetički sin je bil in v prirodi, na polju, v gozdu je nahajal največ lepote, najlepše poezijo. In vse je občuteval kakor slikar, a vse njegovo slikarstvo je v prelivanju tonov. Kratak v besedah, plastičen, slika in slika občutje.

Izma gor je solčni žarek svignil, pod oblako se škripanček dvignil, kmet pobožno je prekril čelo... Iz razora je zagostelo: »Dob, delo, delo...«

To je »Poletno jutro. Niš več. Mar je treba še več? — En sam, poln akordi: ti pa se ozri v dušo in poslušaj, kako poje v nji dalje, dalja.

Orni vran kraka v ta tožni jesenski dan... Ob oknu dekle poseda in žalostno gleda v ta tožni jesenski dan...

In ni je roká, da bi pobožala njeno lasé, in ni je besede prijazne za žalostno njeno arcé...

Iz dalje prihajajo tožni glasovi — morda pogrebni svonovi — tihijo v ta tožni jesenski dan...

»Melanholični sove pesnik to isto narodno naslikano občutje. Koliko muzikalnosti je v teh stihih! Melodijnost našega jezika je krasna. — In njegove »Kmetičke« so pestre kakor Upkove slike, polne solnce, barov, rok, belih cest, petja, vriskanja in gibanja. Kakor velika masa se mu zdi bujno polje: ovetke tihlo molijo, škripanček poje »Hosana!«, beli dan je mašnik v srebrnem ornatu, a solnce dviguje monštranco... Sladostestno uživa v naravi, najvišje miko in dražestno nahaja v nji ter si šeli celo smrti le v šitnem polju.

Smrti najlepša v šitnem polju, sredi ajde in pšenice,

kot državi, se mi zdi gotovo nemogoče, da bi iz take pogodbe upravičena država tožila zavezano državo na izpolnitev zavezave izvirajoče in meddržavne pogodbe pri kakem sodišču zavezane države sama. To sodišče bi kot zavezane sopogodniku subordinirani organ nikakor ne moglo razsojati, ali je podana zaveza zavezane države, še manj bi pa to subordinirano sodišče moglo reflektirati na to, da zavezana država, iz katere ravno poteka avtoriteta tega sodišča, prisna izrek svojega organa na zavezujeto in da se mu pokorja. Kakor bi torej Nem. Avstrija po mojem prepričanju ne mogla in gotovo tudi ne hotela tožiti Jugoslavije pri rednem ali kakem drugem sodišču jugoslovenskem na izpolnitev zavezave izvirajoče za Jugoslavijo iz senžermenske pogodbe, tako tega tudi ne more storiti posamezni nem. avstrijski državljani, če hoče doseči vrnitev svojega v Jugoslaviji ležečega in sekvestriranega imetja.

Ker je, kakor zgoraj poudarjam, po senžermenski pogodbi zavezana na vrnitev sekvestriranih premoženj Jugoslavija edinola kot država, kot politična enota in ker dosega v Jugoslaviji ne obstoji noben zakon in nobena odredba, ki bi to državno zavezavo transformirala tako, da bi bilo to zavezavo mogoče prenesti na posameznega državljan jugoslovenskega ali pa na posamezno družbo ali juristično osebo jugoslovensko, iz tega sledi, da zahteva na vrnitev sekvestriranega imetja ni mogoče staviti pri kakem jugoslovenskem sodišču in sicer niti pri rednem niti pri kakem drugem — in da je torej redna pravna pot izključena.

Da ta problem še ostreje izločim, naj opozorim še na en pravi princip, ki je izražen v našem državljanskem zakoniku, ki pa je po mojih mislih temeljni princip in naravni stožer uporabe vsakega prava, namreč oni princip, ki je izražen v normi o navidezni pravih poslih. Ta princip se glasi: Pravi posel mora sodnik presojati po bistvu njegove vsebine in ne po zunanem videzu posla, če tudi bi ta videz nosil obraz formalne pravilnega posla.

S tem hočem reči: kakor hitro je v sadnjem efektu smisel pravnega koka, katerega stori kak avstrijski državljani, da hoče kot končni efekt doseči vrnitev sekvestriranega premoženja ali premoženja vlad sekvestracije likvidirane, če ni več dopustna pravna pot. Da je misel lažje razumljiva, en primer: Zemljišče avstrijskega državljanca, katero je bilo postavljeno v sekvestracijo, je naš sekvestor prodal redno neki slovenski družbi; družba je zemljišče preprodala, ter avstrijskemu državljanu dočeti zemljišče knjižni sklop dostavila; in ta Avstrijec vloži pravočasno zoper intabulacijo rekurs, češ da vključba lastninske pravice za slovensko družbo ni bila dopustna in se sklicuje na senžermensko pogodbo, kjer stoji naša obveza na razveljavljanje sekvestrov. Smatram da bi sodišče o takim rekursu ne smelo redno postopati, temveč, da bi ga moralo zavrniti zaradi nedopustnosti pravne poti. To pa zato, ker bi Avstrijec s svojim rekursom v bistvu uveljavljal zahtevek na vrnitev sekvestriranega zemljišča, kateri zahtevek s ozirom na senžermensko pogodbo spada pred čenevsko razsojilo.

Kakor hitro je torej kak naš človek pridobil kako zemljišče, ali kako drugo premoženje Avstrije, ležeče v Jugoslaviji, in sicer pridobil po posredovanju našega sekvestra, je tudi vprašanje, ali je v danem momentu sekvester še bil upravičen po senžermenski pogodbi ali ne, ne more biti več neredno pravne presoje rednega sodišča. Dokler sekvester ne dobi v roka praklica svoja poverila, so njegova pravna dejanja nasproti sokontrahentu veljavna, in je ta veljavnost, kot tudi upravičenost sekvestrova odločnega pravnih presoji rednega sodišča.

pri metaljčkih in škranjčkih: v žitnem polju umrl je jas!

Beli dan bi svečo držal: samo zlato svetlo solnce: veter bi mi križ naredil: križ na čelo, nata, prsi, sveti križ za pot v raj: in čebelo preko ajde: bi molitve šepetale: za ubogo dušo mojega, a škranjčki jo spremili s pesmijo bi v sveti raj...

Kmetički pesnik izraža otroško vse čustvo in realnih slikah, navno verno; a tako nazorno in mehko. Presledno je to uživanje pesnikovo ob zabavlju pšenice — zlatolice, v solčnih žarkih, sanjarjenju čez poljane in gričke; a teška slutnja ga peha iz objektivne fantovske veselosti vedno snova v melanholijo. Toda ne jarka, ne plaka: »Kaj bi, ah, kaj bi čutila svet prošil! S tihim ponosom do smrti sam bom bolet vse noči...« Humor mu pomaga čez bridkosti in rad se ponorja celo iz seba samoga. Osto svetlo je včasih njegov humor, fantovski, zdrav kakor pri Ketteju, a še večkrat trnek. Materi pa je zapel pesem bliser. Tako ljubi sin Slovenec:

Mladenič je še cel mož tudi napram ženski: Nikar ne misli, da ti na oltarjkih kadilo bom dišeče kuril, da bom v sentimentalnih kđaj romancah pod tvojim oknom trubaduril! Nikdar, nikdar! Kar v srcu mislim, čutim, priduham javno tudi s usti —

Kakor je zgoraj rečeno, v naši državi še nimamo predpisov, ki bi urejali postopek, po katerem naj naša država Avstrije vrne ona imetja, katera so potom sekvestrov šla predla v druge roke. Postopek kot ga v snani brošuri popisuje dr. Dušan Peleš, je enako nedopusten, kakor je barbarstvo primitivno. V Peleševem slučaju je namreč neka francoska družba, opirajoč se na trianonsko pogodbo, potom francoske vlade zahtevala od naše vlade izročitev nekaj gosdov, češ da ima do njih neke pravice in naša vlada hotela zadoštetiti svoji meddržavni zavezavi zavezo gosdov jugoslovenskim lastnikom, ki so jih redno kupili od prejšnjega lastnika, brez mnogo okolišev kar odvzela.

To postopanje vlade je izviralo iz instinktivnega pravičnega spomnjanja, namreč da je država kot enota po svoji vladi direktno zavezana izvršiti pogodbeno zavezavo izvirajočo iz senžermenske pogodbe. Toda, kakor je principijelna obveza na vrnitev sekvestriranih imovine enostavna, tako komplicirana lahko postane izvršitev te zavezave v konkretnem slučaju. Možnost kompliciranosti je naša vlada v zgoraj navedenih slučajih nasilno preselila in postopala na način, ki bi bil umiljiv v primitivni državi, ki pa je namogoč v pravno razvitem in kompliciranem državnem organizmu, kakoršen je naša država.

Katera pot je pravilna, da se izvede vrnitev sekvestriranih premoženj Avstrije, ali je pravilna pot pravice pri naših rednih sodiščih, ali pa internacionalna pot k razsojilo v Ženevi, to vprašanje je praktično silno važno.

Če bi bila dopustna prva pot in če naša redna sodišča izjavijo, da je treba sekvestrirana zemljišča vrniti, (s ozirom na dolžbo senžermenske pogodbe bi to skoro morala izjaviti) so sekvestrirana in našim državljanom prodana premoženja in zemljišča za nas kratko malo izgubljena. Praktično bi se tak izrek naših rednih sodišč na vrnitev zemljišč prvotnim lastnikom izvršil na ta način, da bi se kasneje zemljiščniki vpisali kot nični katali, oni naši ljudje, ki so od sekvestrov v dobri veri

Razgovor z vladiko Dositelem.

Konferenca v Genovi. — Nansenovo poročilo. — 7 milijonov je že izgubljenih, 30 milijonov je zapisanih smrti! — Nikjer ni volje za pomoč! — Uboga Rusija!

Kakor smo že nabeležili, je včeraj na povratku iz Geneve došel v Ljubljano naš vladika Dositej. Vladika Dositej je naš javnosti znan kot organizator češko-slovaške narodne cerkve; to pot pa je zastopal našo vlado, srpski Rdeči križ in razne druge prestolnške humanitarne organizacije na konferenci v Genovi, ki jo je sklicala Liga narodov v svrhu, da se najdejo sredstva in pote, kako bi se dalo pomagati gladujočemu ruskemu narodu. Gospod vladika je bil toli prijeten, da je tik pred svojim odhodom sprejel našega urednika in mu v razgovoru podal teke zanimive informacije o genovski konferenci.

Kakor je znano, je bila v krilu Lige narodov osnovana mednarodna mešana komisija Rdečega križa. Ta komisija je sredi meseca avgusta sklenila, da je treba storiti vse, da se pomaga stradalajočim Rusiji in da je treba v to svrhu pozvati na sodelovanje tudi posamezne države, ki bi se jih naš angažovalo za efektivno pomoč. Takrat je tudi dobila komisija znano pismo Fridriha Nansena, ki ga je Liga narodov poslal le-ta najbrže na pobudo pisatelja Maksima Gorkoga. Nansenovo poročilo je napravilo globok vtis, tako na javnost, kakor tudi na komisijo sama. O Nansenovem poročilu je vestransko in temeljito razpravljala imenovana komisija in končno sklenila poslati Nansenu kot vrhovnega komisarja v Rusijo s nalogo, da si na licu mesta ogleda faktično stanje in na to poda Ligi narodov izčrpal referat o svojih

to naj bo moj confiteor, devotika, in adaj me ljubi ali — pusti!

Pojasni in žur prevladujeta v večini njegovih pesnitv. Abstraktnost čuta ali misli izraža vedno kakor slikar. In to mu daje prav posebno dražest. Čistotliji vidi vse stvarno pred seboj, a naveda se, da je beseda vendarle večji mojster kakor krist. Prepričati bi moral tretjino knjige, da bi navel vsaj najzanimivejše. Čemu? Berite sami!

Zame so novi hrski slovenski zborniki vselej zanimivi eksperimenti: dajem jih najprej čitati svojim hčeram. Ako najdejo odziva v dekliških dušah, se ne morem varati, ako trdim, da so pesmi pristne, naravne, iskrene. In pri teh pesmih sem doživel, da so vzklikale hčerke: »Ah, papa — čitaj tole — čitaj tole!...« Zablask v njih očeh, vztrepet okoli njih ust, zaznanost njih me mi je bil dokaz, da je Zbanič našel pravi izrazov rešeno, elementarno ljubezni do slovenske samije, mater, ljubice...

Kakšna škoda, da nam je prokleta vojna zamorila tako krassen talent! Kako bi se bil že razvil! Kako sijajno bi bil obogatil našo literaturo! Ah, kuga nas obdaja, ako pomislimo, koliko neodkritih, še nerazvitih rožnih popkov je poškala vojna slana. Niti ne vemo, kje leži Zbaničovo truplo. Še mu je li v polnili želja, da sp v žitnem polju, sredi ajde in pšenice, pri metaljčkih in škranjčkih?

»Tam na poljani, tam na nozani s krvavo rdečo se je napojilo, s krvavo njegovo seleno polje...« (Kmetički prth.)

pridobili to zemljišča, bi jih s golim sedmim isrokom nasenkrat izgubili. In sedaj bi gledali, kje bi dobili povrnjeno ono škodo, katera jim je nastala brez njihove krivde.

Ta oblika vrnitve sekvestriranih premoženj bi imela za posledico, da bi bil postopni naš državljani silno obkroževani.

Če se pa posreči to vprašanje dvigniti iz subordinirane sfere naših rednih sodišč v internacionalno sfero, pa zadene v konkretnem slučaju zavezavo vrnitve direktno našo državo kot politično enoto. Naša država ima potem možnost, da izvede reparacijo na tak način, ki bi se našega državljanca — posameznika kot interesarja ne bil hudo obremenjujoč.

Ta oblika vrnitve sekvestriranih imetij bi socialno tudi pravičnejša in edina, ki bi nastari stvari res odgovarjala.

Sekvestracija avstrijskih imovinj po prevratu je bila čin države. Oni naši državljani, ki so od sekvestrov pravilnim zasebno — pravnim potom pridobili sekvestrirana premoženja, so ravno v dobri veri. Če je potem naša država v meddržavni pogodbi sprejela zavezavo, da anulira svoje odredbe glede sekvestrov, bi bilo skrajno krivično, da bi valed to naknadno anulacije državnih ukrepov moral trpeti naš državljani posamezniki, ki je ravnal v dobri veri in ki ne nosi nobene krivde.

Pravično je torej, da reparacijo izvrši država sama in sicer s svojimi sredstvi, tako, da v svojem zadnjem delku nosi država sama ono škodo, ki je naša povzročila anulacije državnih sekvestracijskih ukrepov. Da torej škoda ne nosi posameznik v državi, temveč cela velika socialna grupa.

Da resumiramo: Naša država ima valed zavezave, sprejete v senžermenski in trianonski pogodbi na vrnitev od preobrata sem sekvestriranih premoženj inozemcem, dolžnost, da išča posebno dobrodo ali poseben zakon, kateri bi določil one organe in pa postopek po katerih bi se v konkretnem slučaju izvršila vrnitev sekvestriranega imetja inozemcem.

— — —

opasovanjih in izkušnjah v Rusiji. Nansen je to nalogo sprejel in se takoj napotil v Rusijo. Odežl je v samarsko gubernijo ob Volgi, ki je bila nekoč najbogatejša pokrajina v Rusiji, sedaj pa je ona provinca, kjer divja največja lakota, ki grozi uničiti skoro ono čumno vsega ruskega naroda.

Nansen je svojo nalogo vestno izpolnil. Prepotoval je vse samarsko gubernijo ter temeljito proučil tamkajšnje zares obupne razmere. O svojih doživljajih je sestavil obsežno in izčrpano poročilo, ki ga je predložil Ligi narodov. Dne 25. januarja je imela gori vmešana mednarodna mešana komisija Rdečega križa sejo, ki je bila sklicana v prvi vrsti v svrhu, da vzame na znanje Nansenov referat in razpravlja o njem. Te seje se je Fridrih Nansen udeležil osebno. Zbrani komisiji je podal pretežno referat o strahnem stanju, v katerem se trenutno nahaja ruski narod. Zatrieval je, da je 7 do 8 milijonov ljudi v Rusiji danes brezposojno izročeno pogini. Tem ne pomaga nobena pomoč voš. Ti so zapisani smrti. Okrog 20 milijonov stradalajočih se nahaja momentano še v takšnem stanju, da jih je še mogoče rešiti. Tada rešitev — po moji misli takoj. Ako poteče še nekaj mesecev, ne da bi se za te bedne kaj storilo, so tudi ti brezposojno izgubljeni in zapisani pogini. Pomagati je za tem neorečnikom edino, ako se jim brez odlaganja pošlje živila, obleka in zdravila. Posamezniki tega ne morejo storiti. Zato so vsa kulturna države moralno obvezane, da storijo svoje človekoljubno dolžnost ter v zadnjem rešnem trenutku prihitijo na pomoč milijonom, ki sicer umrejo od gladi in romanjkanja. V svojem referatu ni Nansen prikrival velikih težkoč in zaprek, ki saviarajo namerno akcije. Te zapreke so predvsem nedostajanje transportnih sredstev. Sedanja Rusija nima predvsem premoga, nedostaja pa ji tudi vagonov. Železniški tir so v aktrano desolatnem stanju. Ker je treba misliti na transport živil in zdravil tudi v notranjost, prihajajo v poštev tudi konji. Ti pa so v sovjetski Rusiji malodane izumrli. Transport živil v notranost bi moral biti oskrbovati ljudje. Ti pa so vsled gladi in pomankanja tako oslabiljeni, da morajo nositi jedva par kil. Pomnoha ekcija je torej silno otežkočena, ako bi na nje pristale tudi vse države. Zato gladujočim in druge pomoči. Kakor da vse države organizirajo ene skupne pomočne akcije, ki bi edino mogla premagati vse zapreke in težkoče.

Nansen se je trudil tudi na vse načine, da bi pridobil vlado za aktivno, ne samo idejno pomoč. Zato je s svo vnašno sarkazmom, da je ahnoltna naslagana, da pride vsaka političar, ki se jo pošlje v Rusijo, na svoj naslov. V dolga te svoje trditve je navajal, da se je izmed beromnega števila razbitov, ki so šle preko njegovih rok, izgubilo samo en vagon, a da je za tega razbita sovjetska vlada takol bren vsakega odnosa svoto, ki jo je stal vagon s tovorom vred.

Nansen se je trudil tudi na vse načine, da bi pridobil vlado za aktivno, ne samo idejno pomoč. Zato je s svo vnašno sarkazmom, da je ahnoltna naslagana, da pride vsaka političar, ki se jo pošlje v Rusijo, na svoj naslov. V dolga te svoje trditve je navajal, da se je izmed beromnega števila razbitov, ki so šle preko njegovih rok, izgubilo samo en vagon, a da je za tega razbita sovjetska vlada takol bren vsakega odnosa svoto, ki jo je stal vagon s tovorom vred.

Končno svoj referat je Nansen rotal na seji zastopane vlade in humanitarne družbe, da naj preko vseh pomislekov vzamajo širokopotesno akcijo za pomoč Rusiji, ter jim dal v to svr-

ho na razpolago vse svoje znanje, svoja dela in svoje nasvete.

Nansenov referat je napravil globak vtis. Vsi deležniki so bili enodušni v prepričanju, da je treba Rusiji pomagati. Na nejasnem pa so si bili glede načina, kako pomagati. Zato na tej konferenci, na kateri je bilo zastopanih 30 držav in mnogo humanitarnih društev, ni prišlo do uoblenih definitivnih zaključkov. Paž pa je bil soglasno z velikim odobravanjem sprejet sklep, da se izreka Fridrihu Nansenu priznanje in zahvala za njegovo človekoljubno delovanje in za njegov trud, da se pomaga stradalajočemu ruskemu narodu.

Nansen je imel kasneje v dvorani »de la Reformation« tudi občinstvu pristopno javno predavanje o sedaj vladajočih razmerah v Rusiji. To svoje predavanje, ki je trajalo dobri dve uri, je poljsnjal s številnimi originalnimi slikami. To predavanje, ilustrirano s fotografiskimi posnetki nepopisne bede v Rusiji, je napravilo na številno publiko naravnost porazen vtis. Zreč na te slike je človek pozabil, da je bila Rusija nekoč v kar se tiče živil, najbogatejša država na svetu, prava žitnica Evrope, država, za čije prijateljstvo so se zavzemali vsi narodi. In zdelo se je, da ima pred sabo divjo zemljo, kjer vlada barbarstvo in ne kultura. Predavanju je prisostvoval

Narodna skupščina.

Dan interpelacij. — Vprašanje črnogorskih oficirjev. — Vprašanje nemške žitine. — Vihar v žitni v Sloveniji.

— Beograd, 4. februarja. (Izvir.) V narodni skupščini je bil včeraj dan interpelacija. Skupščina je bila polnoštevno zasedena in vladalo je za nekatere interpelacije veliko zanimanje. Pa tudi vlada je polagala nanje veliko pažnjo, predvsem vprašanju črnogorskih oficirjev in uvozu nemške žitine na račun vojne odškodnine. Tudi vprašanje saniranja našega železnškega prometa je vzbujalo posebno zanimanje, a poslanec narodni socialist Ivan Deržić je najbrže pozabil, da pride njegova interpelacija na dnevni red. Bil je odsoten, vsled česar je razprava o prometu morala odpasti. Seja pa je bila mestoma zelo živahna; prišlo pa je tudi do viharne incidenta. Predsednik narodne skupščine dr. Ivan Ribar je otvoril sejo ob 17. Naznanil je, da je kot prva točka na dnevnem redu interpelacija poslanca Ivana Deržića. Ker pa je ta odsoten, je predlagal, da se razprava o tej interpelaciji preloži, da jo more interpelant utemeljiti. Njegov predlog je bil sprejet.

Interpelacija o črnogorskih oficirjih.

Na to je prišla v razpravo interpelacija črnogorskega poslanca Spasoje Piletića na ministra vojne in mornarice glede zaposlavljanja črnogorskih oficirjev, ki so bili sprejeti v našo vojsko.

Vojni minister general Vašić je v obširnem eksponatu navajal vse odredbe in korake glede sprejetja črnogorskih oficirjev v našo armado. Med drugim je omenjal, da so bili vsi oficirji bivše Avstro-ogrsko monarhije in črnogorske vojske sprejeti v vojsko kraljevine SHS na osnovi odloka ministrskega sveta z dne 18. dec. 1918. z istim činom in redom, kakor so ga popreje imeli. Dalje omenja, da je bila po izvršenem ujedinenju za Črnogorsko odredena posebna komisija, ki jo je vodil general Petar Martinić in ki je sprejemala črnogorske oficirje na podlagi spisov in aktov. Od bivše črnogorske vojske, ki je štela celokupno 520 oficirjev, je bilo sprejetih v jugoslovensko armado: 4 generali, 12 polkovnikov, 2 podpolkovnika, 50 majorjev, 160 kapetanov I. klase, 190 poročnikov, 62 podporočnikov, tedaj celokupno 472 oficirjev. Kar se tiče o zaposlavljanju posamičnih oseb, je minister sam pripravil za to, da se določi posebna komisija pod vodstvom generala Miloša Mihajlovića, ki naj priporoči dotičnih oficirjev prečišče in odstrani krivice.

Interpelant posl. Piletić ni popolnoma zadovoljen s govorom vojnega ministra. Kritizira sistem, ki je zavladal v pisarnah tega ministrstva brez vednosti vojnega ministra.

V debato so dale posegli demokrati Todor Bojović, republikanec Krsta Pejović, in radikalec Ljuba Jovanović. Demokrat dr. Slavko Sočvor predlaga izvolitev komisije v smislu inicijativne vojnega ministra. Ta komisija naj prečišče zadevo. Predlog je bil sprejet.

Interpelacija o uvozu nemške žitine.

Zatem je prišla v razpravo interpelacija zemljoradnika Borislava I. azića na poljedelskega ministra o uvozu žitine iz Nemčije.

Minister za poljedelstvo in vode Ivan Pucelj izjavlja: da je njegova dolžnost kot ministra in eksponenta Samostojne kmetijske stranke skrbeti za to, da so cene kmetijskim izdelkom in tudi žitni visoke, to pa ne z uvozom, ampak z izvozom. Po lastni inicijativi, ne na kak pritisk je v mi-

tudi predstavitelj Rdečega križa sovjetske Rusije v Bernu dr. Bačovski, ki se je v imenu vse Rusije zahvalil predavatelju za vse, kar je storil za trpeče rusko ljudstvo, občinstvu pa za velike simpatije, ki jih povzroča stradalajočim nesrečnikom. Prof. dr. Ladiženski je poudarjal, da dr. Bačovski nima pravice govoriti v imenu vse Rusije. Z ozirom na Nansenovo predavanje je rekel, da bi kazalo najprej poiskati vzroke in krivce, ki imajo na vesti, da se danes nahaja Rusija v tako obupnem stanju, in šele potem najti pota, kako bi se dalo pomagati Rusiji. Sicer pa bi se ruske mu narodu najhitreje pomagalo, ako bi sovjetska vlada razpustila rdečo armado, ki se vzdržuje na stroške stradalajočega ljudstva, in ako bi človekoljubna izpustila iz ječ tisoče nedolžnih žitev, da bi z delom skrbeli za vsakdanji kruh. Ker je obstajala nevarnost, da se razvija ostra politična debata, je predreditelj predavanja zaključil diskuzijo naglašajoč da ni v interesu stvari, ako se v akcijo vpleta politika...

Kako torej stoji šansa za pomoč gladujočemu ruskemu narodu? Zdi se, da ne bo prišlo preko teoretičnih razmotiranj do praktične res uspešne akcije. Ubogi ruski narod! Milijoni tvojih sinov in hčera so neizbežno zapisani smrti!

nistrskem svetu predlagal, da uvoz nemške žitine na račun vojne odškodnine ukinemo. Tega predloga nisem stavil kot Slovenec in neprijatelj srbskega naroda. Primorani smo bili k temu predlogu zgolj iz tehničnih razlogov. Ti razlogi so bili tako močni, da smo ukinili uvoz in sprejemam radi tega nase vse odgovornosti. Poslanec Lazić pravi, da trpi narod radi tega škoda. Pravim, da narod ni bil oškodovan. Nemška žitina je bila bolna na gobcu in parklji. Potom javne licitacije je bila žitina ponudena na prodaj. Glede udeležbe sina ministrskega predsednika Radičevića pa šča pri konsorciju za nakup te žitine omenja, da mu o tem ni ničesar znanega.

Interpelant posl. Lazić odgovarja ministru. Med njegovim govorom je prišlo do burnega incidenta med zemljoradnikom Beninom iz Banata in Protičevim pristajšem dr. Momčilo Ivančevićem. Momčilo Ivančević je prvemu očital tatvino žile. To je ponavljal trikrat. Benin ga je pozval na odgovor. Nastal je velik krik in trušč. Z obeh strani so letele razne psovke in slednjič je dr. Ivančević vzkliknil: »Vi ste kradiji žile v samostanu! Se enkrat ponovljam.« Posl. Benin ves razjarjen: »Kaj pravite, Vi, hulla!« Dvignil je roko proti nasprotniku. Ostali poslanci so jo razdvojili. Predsednik je moral sejo za nekaj minut prekiniti.

Po zopetni otvoritvi je poslanec Lazić nadaljeval svoj govor in omenjal imena konzorcija, ki je bil kupil to žitino. Omenil je tudi ime sina Pašičevega.

Poslanec Mer molija (SKS) je v imenu stranke izjavil, da se žitina ni smela uvažati v našo državo, ker jo je toliko in še preveč, tako da zadostuje našim potrebam.

Minister Pucelj je na to odgovoril, da ima naše državo dovolj žitine, je navajal sledečo statistiko. V severni Srbiji je bilo sredi l. 1918. goved 559.860 glav, pričetkom l. 1920. pa 1.505.514 glav. To so točne informacije. Statistični podatki za l. 1921. na iz Srbije še niso dospeli. Imamo pa točne statistične podatke iz Slovenije. Koncem leta 1920. je bilo v Sloveniji 444.719 glav žitine. Izvoz žitine in mesa iz naše zemlje pa je znašal, kakor se je izrazil posl. Mer molija, 1 milijardo dinarjev. Slovenija je kljub temu koncem l. 1921. imela 478.105 glav žitino, to je razlika v napreduku za 34.000. Ti podatki so natančni. Želim, da poslanci prihajajo v ministrstvo poljedelstva in vode, kjer dobe vedno točne podatke in informacije.

Po končani debati je bil sprejet predlog posl. Mer molija, da zbornica preko tega preide na dnevni red. Seja je bila zaključena ob 20.45. Prihodnja seja je določena na 14. t. m.

— Dr. Gradnik večer. Klub »Soča« priredi v soboto dne 4. t. m. v salonu hotela Lloyd »Dr. Gradnik večer«, na katerem se bodo recitirali in deklamirali izvirne in še neobjavljene pesmi goriškega rojaka dr. Alojzija Gradnika med temi: »Tolminski punt«, »Goriške elegije« in druge. Sodelujejo gr. Cvek, Krazelj, Onidovec in gđc. Martelancova. Člane in prijatelje kluba vabimo k polnoštevni udeležbi. Začetek točno ob 20. uri. Vstop prost.

Spominajte se Družbe sv. Cirila in Metoda.

Politične vesti.

Občni zbori krajevnih organizacij JDS na Stajerskem. Po raznih, važnejših kraji in mestih na Stajerskem so v zadnjem času številni, zelo dobro obiskani občni zbori krajevnih organizacij JDS, kakor je to svoločno določilo glavno strankino vodstvo v Beogradu. Narodni poslanec in minister n. r. dr. Vekoslav Kukovec vporablja priliko, da na teh zborih stvarno in obširno poroča o politični situaciji in o delovanju JDS v zakonodajni skupščini. Slija je na Svečnicu uspel občni zbor krajevnih organizacij v Središču, kjer je imel dr. Kukovec velik in temeljit politični govor. V Rožariju Slatini je bil snodi lep občni zbor tamonjske krajevnice organizacije. Poročal je tudi narodni poslanec dr. Kukovec. Zbor je odobril njegovo politično delovanje ter mu izrazil zaupnico. Na obeh zborih pa ste bili sprejeti resoluciji, ki prvič povdarjate koncentracijo vseh onih faktorjev, ki zastopajo pozitivni narodni in gospodarski program, dalje potrebo kmetijske in obrtniške organizacije, sprejeta je odobritev vladnega načrta o upravno-pravni in samoupravni razdelitvi države. Zborovalci dalje soglašajo, da je potrebna trdna organizacija naprednih strank in pooblašča poslance dr. Kukovca, da v sporazumu z vodstvi drugih naprednih strank skliče shod v Maribor. Občni zbor krajevnice organizacije v Slatini je dalje sprejel resolucijo glede Sokolstva: »Sokol je organizacija, ki lahko v kritičnih dnevih nadomestila del vojske. Pozivamo za to vlogo, da v izdatni meri podpre Sokolstvo.« — K temu poročilu priložimo, da se nam ne zdi modro, ako se zanaša znova med narodno borbo o vprašanju oblasti. Clara pacta, boni amici!

Neresnične vesti. Včerajšnji »Novi čas« je priobčil pod naslovom »Stališče namestnika Hribarja o majno?« tole baže brzoiavno vest iz Beograda: »Tu se v političnih krogih vzdržuje govorica, da je stališče ljubljanskega pokrajinskega namestnika Hribarja od časa, kar se je njegov namestnik Baltić zadnjikrat mudil tukaj, omajano. Minister notranjih del misli na njegovo odstranitev. V radikalnih krogih se nasprotuje trdi, da je namestnik Hribar sam zahteval, naj se razloži položaj, ako mu vlada ne zaupa in se o razmerah v Sloveniji informira preko subalternih uradnikov brez njegovega znanja.« — Pooblaščenici smo z merodajnega mesta za kategorično izjavo, da je zgoraj citirana vest od kraja do konca izmišljena. V tem oziru priobči tudi »Novi čas« uradni po-pravek.

Krajevna organizacija JDS v Sv. Juriju ob južni železnici priredi v nedeljo v gostilni Liška ob 3. uri popoldne svoj občni zbor.

Delegacija mesta Prizrena je izročila vlagi in narodni skupščini spomenico glede razdelitve države na oblasti. Spomenica zahteva, naj ostane Prizrena središče celokupne kotline Drina, Litnice in Izmornika. Po vladnem načrtu mesto Prizrena ne bi moglo biti središče, ker je na periferiji, dočim pravi spomenica, da to ni prav, ker sta tudi Beograd in Bitolj na periferiji, pa sta vključena temu središču. V spomenici se nadalje naglašja, da sta Metohija in Kosovo navezana na Prizren in da bi moral kmet izgubiti šest dni za pot na Cetinje, ki naj bi po vladni naredbi postalo središče za te kraje.

Herman Wendel o jugoslovensko-bolgarskih odnosih. 26. januarja se je vršil v Frankfurtu ob Meni drugi sestanek nemško-jugoslovenskega združenja, na katerem je predaval bolgarski akademik Popov o gospodarskih razmerah v Bolgarski. Na sestanku sta bila poleg jugoslovenskih in bolgarskih dijakov tudi profesor Žizek in Herman Wendel ter nekaj frankfurtskih meščanov. Po končanem predavanju je razložil Herman Wendel vzrok predavanja o Bolgarski. Izjavil je, da so po njegovem prepričanju Slovenci, Hrvatji in Srbi i Bolgari samo štiri plemena enega naroda in da se govori od Soče do Carigrada samo en jezik v raznih narečjih naroda, ki šteje 16 milijonov. Bolgari in Jugoslovenci so danes v takem položaju, kakor so bili Nemci po bratovornem vojni l. 1866. Za Bolzare in za celokupno jugoslovenstvo bo velika sreča, ako najdejo Bolgari pot, no kateri se bodo približali Jugoslovani.

Italijanska propaganda v Dalmaciji. Slnitski dopisnik »Ritje« poroča med drugim: Še danes ne vemo, kaj je z vprašanjem evakuacije tretje cone, kjer trpi naše ubogo ljudstvo pod italijanskim jarmom in umira v obupnih gospodarskih razmerah. Arenti službene Italije in nacionalisti hodijo no vaseh in mestih ter delajo prona-gando za Radića! Vemo, da je Italija anezirala Zadar za glavno trdnjavo protijugoslovenske propagande v Dalmaciji. V Zadru je vse urejeno po naj-novejšem sistemu, kako se bodo pošiljali voluiti v jugoslovensko Dalmacijo, da notem sporočajo fašistovski sekcijski v Zadru in ta v Benetke in od tam v Rim. Genoveški fašisti so poslali te dni komandantu italijanske vojnne ladje »Audace« brzoiavko, v kateri se za-hvaljujejo za odločno akcijo v obrambo Italijanstva. Kar delajo genoveški fašisti, to delajo dnevno naši renegati. Italijanske blazine imajo na razpolago dosti sredstev. Med novopečenimi Ita-lijanci, t. j. med onimi, ki so opirali za Italijo, je 99% naših ljudi, ki niti ne poznajo italijanskega jezika. Med temi so skoraj vsi voditelji bivše komuni-

stične stranke v Splitu, katerim je Ita-lija še l. 1919. razdelila brezplačno 6 vagonov živeža. Naša vlada naj dobro pazi na one Italijane, ki so ostali v Dalmaciji in naj postopa ž njimi kakor s tujci. Proti italijanskim propagandi, ki se vedno bolj širi, moramo zastaviti vse naše sile!

Zagreško vprašanje. Prijatelji našega lista nam piše: Nesrečni Stojan Protić ne ve, kako bi izpodri-nil Pašića in Pribičevića, ter braka in brska po državi, kje bi mogel zastaviti svoj vzvod za dviganje težkega breme-na. Zdi se mu, da je najprimernejša to-čka Hrvatska; zato jo neprestano gibe-lje. Pred kakim mesecem dni je izpre-govoril besedo o »bolni amputaciji« in takrat je zavrnilo celo v sovenskih li-stih in »hrvatsko vprašanje je nen-krat z vso silo planilo na dan. Uverje-ni smo, da bi tega »vprašanja« bilo mnogo manj, ko bi se manj o njem go-ovorilo. Končno si vsak misli, da je ve-likim novarem, če ves svet o njem go-ovori... Če bi vprašanje bilo res »hr-vatsko«, bi morali v njem edini in slo-žni biti Zagreb in pa na primer Split; saj sta to obe hrvatski mesti. In vendar kaka razlika! Naj pokažeta to sledeči-slišeči Split je mesto z odlično jugo-slovenskim mišljenjem. Poleg drugih odličnih jugoslovenov poznamo prof. St. Roco. Ta je lani bil v Topoli, ožji domovini Karadjordjevićev, kjer počiva sedaj kralj Peter. V Topoli živi še nekdanji Petrov šolski drug Peter Ga-rašanin, ki je obenem s pokojnim kral-jem četoval v Bosni l. 1875 - 1877. Se kot kralj je Peter Garašanina pozval vsakrat na obed, kadar je prišel v Topolo. Nekoč so sedeli na vrtu kralji-čika Garašanin in kraljev adjutant; kar reče kralj: »Dragi tovariši; treba bo umreti, stara sva.« A Garašanin od-govori: »Ne bova, dokler ti ne postaneš jugoslovenski car.« Kralju je bilo milo čuti, a adjutant doda: »Tako je, čiča!« In stari je Roci povedal še to: »Za švabske okupacije sem se razgo-varjal s tukašnjim komandantom. Go-ovoril je srbski kakor jud. Ko sem mu pokazal svoja srbska odlikovanja, mi reče on tako v šali: »Srbijsa je propala, čiča Peter!« Zberem vso staro moč, ga ošinem s poledom in naglasim: »Ni propala! Da se tu pokažejo trije komi-te, vsi bi pobegnili. Srb ne more propa-sti, raste iz zemlje ko trava.« Roca je zahvalil starca za razgovor. »Pozdra-vi mi, sinko, Dalmatince in jim reci, da sem vesel, ker sem doživel, da smo vsi pod enim krovom. Reci jim, da ču-vaajo ljubav in slogu. Dosti smo pretr-peli, predno smo te dni dočakali. (Po »Primorskem Glasniku« št. 18.) Zdalj pa slika zagreška, t. j. slika bloka-škega Zagreba! V blokaški Zagreb spada znana knjigar. Knjiž. & Deutsch. nalvečja knjižarna v Zagrebu. V tej knjižarni so poedini oddelki, kjer uslužbeni ne znajo drugega jezika ne-go nemški, in seveda vse »miloštevce« govore samo nemški! S tem se sedaj nadaljuje »Drang nad Rudolphe«... ker za orožje ni čas. Blokaški »Hrvat« se neprestano jezi na slovenske želez-ničarje, češ, da govorijo slovenski. Za-kaj se ne jezi na Kuželj & Co.? To je zagreško vprašanje! Blok naj najprej reši to vprašanje! Ne odobravamo splošnih očitkov, češ, v tem mestu sem dobil ta in ta vtis, čoda, kar tu prika-zujemo, to ni nikak vtis; to je faktum. V hrvatskem, a jugoslovenskem Slnitu cvete podružnica Jugoslovenske Matice, v Zagrebu je blokaški »Hrvat« bo-košica: zvesta ji je jugoslovenska de-mokratska »Ritje«.

Novinski pregled.

»Narodni Listy« izvajajo na uvod-nem mestu: Leto 1919. je bilo leto mirov-ne konference z izdelovanjem mirovnih pogodb. Leto 1920. in 1921. sta označeni s stremiljenjem, da bi se mirovne pogodbe uveljavile. Leto 1922. se je pričelo v zna-menju njihove revizije. Kajti revizija ver-saillske pogodbe, kateri ima biti očitien uvod genevski konference, pomeni pričetek mirovnih pogodb iz leta 1919. Na sploh. Tako sodijo v Franciji. Ako ostan-co v veljavi za vse udeležnike pogodi, do-ločeni v Cannesu 6. januarja, bo njihova izvedba izpodbila vse temelje novega mi-ru, ustvarjenega z zmago zaveznikov. V prvem delu canneske resolucije čitamo: »Narodi nimajo pravice diktirati drug drugemu načela, po katerih bi si moral organizirati svoje lastne zakone, gospo-darstvo in vlogo. Vsak narod naj si sam iz-voli sistem, ki mu najbolj prija.« Prav je, da se s sprejetjem tega člena zavazujemo vse države k vzajemnemu respektiranju svojih suverenih pravic, ali zavazniki od-pirajo s tem vrata Hohenzollerncem v Nem-čijo in Habsburgom na Madjarsko, ako pravčasno ne poskrbe za kavielo, da se ta obveznost ne bo smatrala za »popravek« mirovnih pogodb. Ako ne bo vprašanje Habsburgov in Hohenzollerncev in vprašanje izpolnjevanja mirovnih pogodb jas-no nad vsak dvom kot samostojni problem izločeno iz pogodb, za katere so imale v Genovi zavzeti vsi narodi, je nevarnost, da pridejo zavazniki po lastni neopaznosti ob možnost, ki temelji na pravici zmag-ovalcev, da se vmešavajo v notranje zadeve poraženih v lastnem interesu.

»Corriere Della Sera« govori o »mali antanti« jako splošljivo. Dogovori, pogajanja, sestanki, zakoni, pogodbe med republikami in kraljevstvi od baltskega do egejskega morja, med Nemčijo in Rusijo, tvorijo se tako razsežen in važen sistem, da se ne moremo zadovoljiti več s imenom »mala antanta«. Skupine imenujemo tako, da se razumejo in ker drugera imena še ni dobila. Po dolgih izjavah, v glavnem naperjenih proti Italijanski politiki, ki ni smala priti do vpliva napram »mali antan-ti«, naglašja Pet, da pride mala antanta v

Genovo na konferenco z enaim in do-ločno očitnim programom velenje. Ne ve-rujemo, da bi novi diplomatski organizem vsebaval Italiofobstvo in nismo vzamirje-ni radi simpatij, ki jih izkazuje Francija »mali antanti«, toda zanašati bi bilo, ako bi ne opazili, kaj se godi na naši vzhodni meji, in ako bi ne videli, kako kiti Italija z naglim korakom v osamelost. Pogrešeno je, graditi upanja za bodočnost na kako češko-poljsko prerchanje, na avstro-mad-jarski spor ali na bolgarsko-srbsko sovra-štvo. Malo razvidna in zelo nerečna Ita-lijska politika ni dosegla nikakega vpošte-vanja vrednega rezultata v bližnjem Ori-entu. List vprašuje bolešno: »Na katero iskrena priateljstvo more danes Italija rač-unati?«

»Pravda« v Moskvi piše k konferen-ci v Genovi, da ne bo mogla odstraniti temeljnih nasprotij svetovne situacije. Ni dvoma, da ako se židnjene države ude-leže konference, store to samo pogosto. Ameriški kapital ne sprejema nikakih sklo-pov, na katero bi bil potem navezan. Že to zadostuje, da gledamo skeptično na more-bitne dogovore na konferenci. Polnarcé deluje za platonično tendenco konference. Ako se v Genovi ne pokopljejo skromne nade na obnovo evropskega gospodarstva življenja, ako se tam nasprotja še ne pozabijo, se stori vsaj mal korak naprej in to bo pomenilo več nego more pričakovati realen politiki. Sovjetska diplomacija raz-ume, da določaio tok dogodkov trda dej-stva in ne geste ter oblike. Zato pa se pri vsem vprašanju postavi na ono stran, kjer se dobe taka dejstva. Sovjetska Rusija ne more živeti od oblihi. Vsekakor na pomeni Genova napram Versaillesu napredek. Tam so hoteli Rusijo uničiti, v Genovi se hoče-jo mirovni gospodje ž njo pogajati.

Iz naše kraljevine.

— **Snit za Strossmayerjev spomenik.** Prebivalstvo v Slnitu je daro-valo potom ge. Trumbičeve 32.900 kron za Strossmayerjev spomenik.

— **Bogoslovna visoka šola v Bitolju.** Ministrstvo za prosveto je z do-voljenjem patriarhata ustanovilo v Bitolju bogoslovno visoko šolo. Pre-davanje se prične 15. t. m.

— **Novinarska sekcija v Novem Sadu.** Za predsednika nove sekcije J. N. U. v Novem Sadu je izvoljen g. Jovan Hranilović. Sekcija ima 35 čla-nov.

— **Iz našega časopisja.** V Beogradu je prišel izhajati nedeljni list »Naša Budućnost«. S l. februarjem pa pri-čne izhajati beogradski tednik »Vide-lo« kot dnevnik.

— **Nov list.** S l. februarjem prične izhajati v Sarajevu tednik »Radnički Jedinost« kot »glasilo« nezavtrajnih de-lavskih sindikatov.

— **Važen domači izum.** Inženjerja Jurčević in Schauer v Sarajevu sta dala v promet svoj najnovejši izum ekonomičnih peči, ki so zelo enostav-ne. Peči so tudi v higieničnem oziru zelo praktične.

— **Preselitev angleškega konzula.** ta v Zagrebu. Konzulat Velike Brita-nije v Zagrebu se je preselil v poslo-pije Transatlantika pri tovarni Pen-kala.

— **Nov pravoslavni škof.** V nede-ljo je bil posvečen v Beogradu dose-danji arhimandrit v Pakracu g. Mi-trofan Rajić. Novi vladika je imenovan za škofa v Požarevcu.

Neodrešena domovina.

— **Iz Postojne nam pišejo k ob-činskih volitvam:** V časopisnih pred-stavljajo Postojno kot narodno pro-padlo in kolumpirano s tem, kakor da so Italijani odločilni faktor. V resnici je nepoznavalec razmer neumevno, kako da je pri občinskih volitvah bilo toliko italijanskih volilcev, ko pred polomom ni bilo v Postojni niti jed-nega Italijana. To pa nikakor ni čud-no, ako se upošteva, da postane vo-lilec vsakdo, ki biva v dotični občini pol leta. Po več nego triletni okupa-ciji so se naselili v Postojno številni Italijani, zlasti uradniki, učitelji, že-lezničarji, financa in vojaštvo. Vsi ti-le, deloma celo zadnji so pridobili vo-lilno pravico po šestmesečnem biva-nju. Te volilne pravice so se noslužili in ker so razvideli, da samostojno ni-česar ne opravijo, so v svrhu zdraž-benja kompaktno podpirali jedno iz-med slovenske struje. Zato so se bili odločili še le zvečer pred volitvijo, dočim so prvotno zagotavljali, da se volitev sploh ne bodo vdeležili, po-zneje sestavljali svojo izključno in potem svojo manjšinsko listo. Občin-ski svet pa hoče dokazati, da mu je predvsem na srcu delo in korist za občino.

— **Goriško hidroelektrično pod-jetje »Gitalia«.** V seji deželnega odbora v Gorici l. t. m. so se bavili o hidro-električnem podjetju na Goriško, ki ima biti zasnovano na široko. Dr. Be-sednjak je naglašal, da napredek ni mogoč samo potok poljedelstva, mar-več da je potrebna tudi tako vrste pod-jetnosti, kakor se kaže v hidroelektrič-nem banutku. Prebivalstvo ima do ta-kih naprav zaupanje, ako vidi, da so v rokah javnih zastopstev in ne privat-nih spekulantov. Sprejela se je resolu-cija, ki se sklicuje na vodni zakon, sprejet v goriškem deželnem zboru le-ta 1912. In nato zahteva pri podjetju povsodi prednost za delo in njeno prisadoto občino.

Narodno gospodarstvo.

— **ag Carinska preostaj za stroje in stavbni material v Italiji.** Carine in ob-činski pristojbini so sprejeli stroji in stavbne materiale do 30. oktobra 1933 in sleer: 1. če služijo za napravo novih in-dustrij, v katerih naj se izdelujejo pro-dukti, ki se desel v Italiji niso izdelovali, ali za novo obrtne uporabe; 2. za v Italiji že obstoječe obrtne naprave v svrhu obratne izpopolnitve, celotnega preureditve. Prostost carine in občinskih pristojbin se dovoli, če se industrijske ustanovi ali če se res obratuje, pod pogodi in kavitelari, dol čenim naredbenim potom. Dobički pod l. navedenih industrij se prvih pet let faktičnega obratovanja sproščeni dav-ku na premakljivo premoženje. Isto velja za zgradbe, ki tvorijo bistven del teh in-dustrijskih naprav, oziroma za one, ki jih dotični obrati stalno vporabljajo. Finančno ministrstvo prika od primera do primera sporazumno z ministrstvom za kmeti-stvo, industrije in trgovino pravico do navedene ugodnosti.

— **ag Finančne vesti iz Trsta.** Držav-ni italijanski zavarovalni zavod »Istituto Nazionale di Assicurazione« razpravlja z obema tržaškima zavarovalnicama »Assi-urazioni Generali« in »Riunione Adriatica di Sicurtà« o ustanovitvi zavarovalne družbe, ker je državni zavod v tem po-gledu neugodno posloval ter hoče ratega-dati omogočiti privatnim zavarovalnicam znatnejše udeleževanje. — Žitni tovari iz Argentine v Trst se se v zadnjih štirih tednih skokoma zvišali od 16 na 40 šlin-gov za angleško tona, ker manjka ladjam tovorov za povratno vožnjo. — Grška tr-govska zbornica v Trstu je naprosila grško in čehoslovaško vlado, da uvedeta pogajanja za dogovore o največjih ugod-nostih, ki bi bili za tržaško trgovino veli-kega pomena.

— **ag Finančne vesti iz Italije.** Prema-ženje članov ravnateljstva družbe »Lloyd Mediterraneo«, ki so pred kratkim prošli za moratorij, je sodnijsko razseženo. Tekom preiskave so bile ugotovljene nered-nosti, zlasti glede vplačila delniške glav-nice.

— **Rumunska banka.** Banka »Banque de Crédit Roumain«, ki igra vodilno vlogo pri rumunskih bankah in ki je v zvezi z bankama »Oesterreichische Länderbank« in »Banque de Paris et des Pays Bas«, zvišuje svojo delniško glavnicu od 70 na 125 milijonov lejev, deloma v svrhu na-daljšnega razširjenja svojih izozemskih zvez.

— **g Ljubljanski trg.** Meseč preteč-a, ni teden ni primanjkovalo. Goroje me-si l. vrate 38 do 42 K, na trgu pa ve-čini 34 do 36 K ter 28 do 30 K. Toleče-mo 40 K, svinjsko 46 K, hrbat bres priklade 60 K. Slanine je dovolj po e-ni od 74 do 80 K; mast 85 K kg. — Mleko liter 10 K, surovo maslo 140 K, čajno maslo 180 K. Jaje na trgu zopet primanjkuje; plačujeje se po 3 do 9 K komad. Mastna aprovizacija razproda-ja ajca vsak dan dokler traja že naloga po 6 kron komad na Poljanski cesti 15. — Sadije na trgu ima sedaj sledeče ce-ne: jabolka 18 do 24 K kg, oranže 4 K komad. — Mleviski izdelki slone na ce-ni 24 K za moko št. 0, najslabša črna moka 17.50 K, ješprenj 20 K, otrobi 8 kron, koruzna moka 17 K, ajdova moka 26 K, pšenica 17 K kg, rž 13.50, ječmen 12.70 K, oves 12.50 K, proso 9 K, kru-za 13 K, fižol 14 do 15 K, leča 37.50 K.

— **Zelenjava ima vsled letošnjega po-manjkanja visoke cene.** Čebula 20 K, krompir 6 K, mestna aprovizacija 5 K. — Dotične stranke, ki nimajo zadostne zaloge krompirja do jeseni, naj se pra-vočasno preskrbijo s krompirjem pri mestni aprovizaciji dokler traja še za-loga. — Specerjsko blago: slabša kava 96 K, kava l. vrste 160 K kg, kristalni sladkor 56 K, v kockah 60 K, riž od 30 do 44 K, po kakovosti, namazno olje 96 K, jedino 84 K, slabša naprika 60 kron, boljša 150 K, petrolej 20 K liter, teesteno 32 do 36 K.

— **g Ekonomske perspektive za leto 1922** je naslov pred kratkim izišle knjige milanskega vseslužnega profesorja G. Mortara. Glavni problemi tega italijskega premišljanja so problemi bilance mednarodnih plačil, državnih financ ter emisije »denarja« v papirju. Mortara trdi, da je razlika med uvozom in izvozom, razlika med državnimi dohodki in iz-datki in razlika med razpečanimi in so-pet iz prometa vzetimi novčanicami — najslabšeji in najglasnejši sintomi ekono-mske krize v družbi socialnih in političnih pojavov in razmer v vojnem in povojnem času. Mortara pravi, da se je v vseh teh letih več konsumiralo in manj producira-le nego v prejšnjem normalnem času, vse to z različnimi naslovi in razlogi. Zaradi tega tudi vsa najrazličnejša sredstva re-gulacije, vsi pristilni ukazi in ukrepi niso imeli in tudi niso mogli imeti nikakih uspehov. Baš sedaj so posledice teh ne-urejenih pojavov dosegle do svojega vi-ška. In vse te posledice se kažejo z jed-nako močjo v trgovini, industriji in zlasti v bančnem življenju in delovanju. Tako sodi prof. Mortara o preteklih letih 1920 in 1921, medtem ko za novo leto 1922 napo-veduje — vsaj za Italijo — splošno po-boljšanje. Italijansko časopisje se bavi ob-širno s temi razmišljanji prof. Mortara. Vendar njegovim napovedim in preroko-vanju ne verjame prav, češ da je profo-sorski optimizem. Vendar prevladuje mne-nje, da se vsaj počasi in dosledno pribli-žujejo boljši časi na potu pravilneše in pravičnejše razdelitve kapitala in dela v svoji ekonomski raznovrstnosti, posebno na na potu povečane stročnosti, — kar velja zlasti za znane kroge vojne dobičkar-ije in delavnosti in vsakdanjega dela in truda. To se po našem mnenju — ne sa-mo kakor propoveduje Mortara — za Ita-lijske razmere, paš pa za vse države velja, ki se baš sedaj nahajajo v prvem stanju vsestranske — ne samo gospodar-

sko — rekonvalescenca — pravi in edini temelj vseobsega blaginje, katero je pač treba počasi in brez — Italijanskim državljan la barbarskih nasiljev — ki rusijo paš še tisto, kar je preostalo iz kar nima »kribovega« fanatičnega slepca nacionalistič-nega zabloda. Inšpanti in teh palostnih razvalin morajo in neusmiljene vojske.

— **g Zidni živinski semenj l. t. m.** je bil glede količine kupčije precej ši-vašen, dočim je bila povprečna slava zašepena. Cena konjom je bila od 16—20 tisoč leon.

— **g Semenz v Presegovini.** V pra-toklem letu so v vseh krajih Herve-govine, tako v Mostaru, Trebinju, Stol-cu, Capljini, Metkoviću itd., poskušale s semjenom bombaža. Deset semenca niso bila najboljša, so poljskimi sijajno uspe-li. Bombaž je bil bel kot sneg, svilca, temehak in je imel zelo dolge niti. V kraju Čitluk so je pridelalo na 100 m² 18 kg čistega bombaža, 35 kg semenca in 18 kg semenskih vrčev. Poljskusi se nadaljujejo.

— **g Izveze naše perutnine in jajc.** Po uradni statistiki je bilo v letu 1920, eksportirano perutnine in jajo v vred-nosti 36.123.247 din. Od tega odpa-de na jaja 30.132.666 din. V Švico se je izvozilo perutnine na 1.207.450 in jajo za 20.559.077 dinarjev, v Avstrijo perutnine za 4.207.450 dinarjev in jajo za 8.016.309 dinarjev. V Anglijo per-utnine za 207.770 in jajo za 633.100 din., v Nemčijo perutnine za 124.255 in jajo za 497.690 din., v Belgijo perut-nine za 77.650 in jajo za 338.480 din. Ostanek se razdeli v male množine za Grško, Italijo, Madžarsko, Turčijo in Češkoslovaško.

— **g Sejem v Svinici.** V Svinici so sponet dovoljeni živinski sejni. Prvi veliki živinski in kramarski sejem bo dne 14. t. m. Upanje je, da bo v najkraj-šem času dovoljen tudi konjski in svinjski sejem, za kar je občina že za-prosila.

O pravnem položaju imo-vine bloše vojskovne Kranj-ske.

II.

Od navedenih naredb sta bili dve izdani pred l. decembrom 1918 in si-acer naredbi Narodne vlade s dne 4. novembra 1918, št. 44. Ur. l. in z dne 14. novembra 1918, št. 111 Ur. l. Oglej-mv si stvar natančneje ob roki tede-dveh naredb, ki po vidovdanskim ustavi nista izgubila pravne moči.

Takoj po prevratu je Narodna vlada SHS v Ljubljani z naredbo v dne 4. novembra 1918 prevzela vrhov-no vodstvo in nadzorstvo vseh avto-nomnih oblasti in naprav v ozemlju Slovenije. Deželni odbor kranjski je bil razpuščen, v si njegovi posli pa so bili izročeni komisiji za začasno vodstvo in likvidacijo deželne uprave. Za po-slovanje komisije so bili merodajni vsi predpisi za poslovanje deželnega od-bora in deželnih uradov. Ta komisija je imela izvrševati poleg upravljanja deželnega premoženja po določilih de-želnega reda in poslovnika za deželni odbor tudi še posle, ki so spadali v kompetenco deželnega odbora kot ob-lastva.

Ta pravni položaj pa je bil že malo dni kasneje z naredbo narodne vlade z dne 14. novembra 1918, bistveno iz-premenjen. Vsi posli deželnega odbora premenjeni. Vsi posli dež. odbora kot oblastva so prešli na Nar. vlado SHS v Ljubljani, oziroma na njene stvarne pristojne oddelke. Pod točko III, št. 4 te naredbe je bilo določeno, da se za likvidacijo uprave deželnih odborov ustanove posebne likvidacijske komi-sije. Za obseg dežela Kranjske ni bilo treba šele komisije ustanavljati, ker je bila že naredba z dne 4. novembra 1918 tako komisijo vpostavila. Po 21. no-vembru 1918, t. j. po dnevu razglasit-ve naredbe z dne 14. novembra 1918, je preostala komisiji za začasno vod-stvo in likvidacijo deželne uprave sam-o še naloga, da izroči takozvane ob-lastvene posle pristojnim državnim uradom in da začasno oskrbuje in li-kviduje deželno premoženje. Ta sadnji posel je morala komisija tudi že zato obdržati, ker zanj ni bil pristojen na-ben oddelek Narodne vlade.

Naredba z dne 14. novembra 1918, je bila izdana sporazumno z Narodnim Večem v Zagrebu in jej pristojna moč osnovnega zakona, kakor pravno po-udarja pisatelj študije. V tej naredbi je bilo pod točko I. kot občno temeljno pravilo izrečeno, da Narodna vlada SHS v Ljubljani upravlja ozemlje Slo-venije v imenu Narodnega Veča ter da so Narodna vlada SHS, oziir, njeni od-delki za vsa oblastva, vse urade in jav-ne organe v Sloveniji najvišje uprave-oblastvo in službene instance. Glede samouprave pa je bilo še posebej pod točko III, št. 1 določeno, da so vse av-tonomne oblasti in naprave v ozemlju Slovenije pod vrhovnim vodstvom in nadzorstvom Narodne vlade SHS, ozi-roma njenih stvarno pristojnih od-delkov.

S to naredbo so bile vse pravice deželnega odbora in deželnega zbora kranjskega prenesene na Narodno vla-do SHS, oziroma na njene stvarno pri-stojne oddelke. To pa nategadelj, ker je Narodna vlada po tej naredbi pre-vzela poprej deželnemu odboru in de-želnemu zboru pristojne vrhovne av-tonomne oblasti. Od duva, ko je na-vedena naredba stopila v pravno moč, ni bilo več mogoče govoriti o obstoju deželnega zbora. Narodna vlada je dobila vse pravice do oskrbovanja in razpolaganja deželno imovino bivše

vojvodine Kranjske in je smela z njo ravno tako gospodariti, kakor sta prej gospodarila deželni odbor in deželni zbor.

Po mnenju pisatelja študije bi bila stvar drugačna. On trdi, da so bile pravice deželnega zbora glede uprave deželne imovine na vlado prenesene šele z naredbo Narodne vlade s dne 24. januarja 1919. Temu pa ni tako, kakor že prej povedano. Naredba celokupne Narodne vlade sploh nikjer ne določa, da je na mesto deželnega zbora stopila Narodna vlada, temveč je bila to naredba le že prej po naredbi s dne 14. novembra 1918. ustanovljena kompetenca celokupne vlade in njenih stvarno pristojnih poverjenikov primerno urejena. Naredba z dne 24. januarja 1919. ni nič drugega nego iz-

vršilno določilo k točki III. št. 3 naredbe z dne 14. novembra 1918. in se nanaša zgolj na take upravne posle, za katere je bilo treba po avstrijskih zakonih pritrditve ali odobritve deželnega odbora ali zbora, odnosno cesarjeve potrditve. Vse te oblasti-vene funkcije so se od 21. novembra 1918 dalje pristajale Narodni vladi, treba pa je bilo v tem pogledu točno izvršilnega določila, ker je Narodna vlada v celoti sestajala iz predsedništva in iz posameznih poverjenikov. Naredba z dne 24. januarja 1919. sama torej sploh nima zakonskega značaja in je zato tudi ni bilo treba predložiti zakonodajnemu odboru in pregled po zmislu čl. 130. vidovdanske ustave.

Konec prih.

Dr. Joža Bohljacec

I. Jugoslovanski vsesokolski zlet.

Na Bolnihi poljanah so najboljši sinovi vseh narodov izgubljali svoje telesne moči; veliko krepkih življenj leži za večno pod zemljo. Velike množice onih, ki so akosi neizmerno telesno in duševno trpeli, prišli zopet nazaj v radostni obliem svojedomovine, trpe na moči volje in duha, trpe na silah svojega telesa. Ustvarjal-joče, iščejo in k napredku hrepenoče ljudske energije leže k tom pritisnjene in se ne morejo razmahati v delu za narodno gospodarstvo in kulturno veličino. Narodom preti materijalni in moralni pogin.

Zlomljene energije, razbite moči duha in telesa — to so najslabše dediščine svetovne vojne.

Dviginiti je k tom pritisnjene ener- gije, dati duhu prostost in razmah ter te- lesu železno odpornost in vse te ustvar- jalno sile postaviti v službo naroda, dr- žave in človeštva — za tem velikim ciljem se trudijo vsi veliki ljudje v družinah narodov.

Pod narode in človeštvo je treba zo- pet postaviti granice temelje morala, duh je treba odločiti od materije, da bo zahrepenel zopet za velikimi ideali vse- spošne ljubezni, kulture in napredka.

Vsi narodi so temu delu preporeda posvetili svoje najboljšie moči. Vse v vojni razdijani in razsmerjeni svet je šel v se in išče lekov v sebi samemu. V na- rodu so latentne sile, katerim je treba dati razgiba in njih učinkovitost usmeriti v cilj narode telesne in duševne povzdige.

V slovenskih narodih, zlasti v narodu češkoslovanskem in v jugoslovanskem so te latentne sile utelesene v največji in najbolj demokratični organizaciji, v Sokolstvu.

Sokolstvo je stvoril veliki češki filozof Miroslav Tyrš v letu 1862. v hotenja duhu, z poslednostmi svojih darvinističnih filozofičnih načel, svojem narodu organi- ziral, ki bi ga dvignila do telesne popo- nosti, do najvišje sile kulturnega razuma in moralne in fizične odbojnosti.

Zibelka Sokolstva je tekla v Pragi, glavnem in rezidenčnem mestu sedanje češkoslovske republike. — To organizaci- ja, ki je bila namenjena celemu narodu, brez razlike na spol, starost in socialno pozicijo, je Tyrš nazval telovadno društvo »Sokol«. Prvo društvo je bilo ustanovljeno v Pragi dne 16. februarja 1862. Prvotno je bilo to društvo misljeno kot čista telovadna organizacija, ki naj krepči prožnost in odpornost telesa. Toda vsa velika ne- sreča, v kateri je češki narod vrgel habs- burška dinastija po nesrečni bitki na Beli gori, je silila velike ustanoviteljke telovad- nega društva »Sokola«, da so temu društvu dali širši pomen, kakor samo telovadni. Zavedali so se, da se zasluženi češki narod nikdar ne more dvigniti iz robstva k svobodi, ako se ne prerodi duh vsega naroda. »Sokol« je dobil širšo doležnost. V krepkem, prožnem in zdravem toesu mora biti tudi zdrav duh, ki je prožet bratstva ljubezni, demokratizma in divlega hotenja po svobodi. »Ljubezen, enakost in bratstvo« je postalo geslo »Sokolov«. Sokolstvo si je postavilo najvišje cilje: v pesti sile, v mislih domovina. Vzgoja te- lesa ne sme biti sama sebi namen, ona mora biti samo sredstvo k dosegu višjih ciljev. Vzporodno z vzgojo telesa mora iti vzgoja duha in to ne posamnika, ampak celega naroda. Sokolstvo je postalo vsenarodna organizacija, ki ne pozna ne strank in ne stanov, ki pozna samo narod. Sokolstvo hoče dvigniti cel narod v vseh smerah ljudskega udejstvovanja.

Tel najmočnejši slovenski organiza- ciji je dal njemu ustanovitelj na zmagoslav- no pot dvoje temeljnih del: v telovadnem oziru specifični, samonikli in na znanstve- nih načelih sloneči telovadni sistem (Tyrš-ov telovadni sistem), v duševnem oziru pa »Naše naloge, smer in cilj«.

Iz Prage so se sokolska telovadna društva z neodoljivo silo širila po celem slovanskem svetu. »Sokol« je postal poli- tična in kulturna vez med slovanskimi na- rodli. Iz Sokolstva se je zaradilo med slo- vanske narode silno drevo sile, ljubezni in pravčnosti. Njegovih korenin ni moč iz- ravati in ni daleko čas, ko bo drevo zele- nelo v močnem silju.

Kateri kulturni narod ne pozna Sokol- stva, onega Sokolstva, ki je bilo pred voj- no združeno v eno močeno celoto v: Vse- slovansko sokolsko zvezo? Kdo ne pozna Sokolov, zmagovalcev na mednarodnih telovadnih tekmah v Parizu, Luksemburgu, Turinu in Londonu? Tam je smagovala enotna nerazdružljiva slovanska sila. Kdo ne pozna Sokolov iz veličastnih vseslovan- skih sokolskih zletov v Pragi, ki so v tem- ljenih razmašali politično moč Berlina in Dunaja? Desettisoč in desettisoč sokol- skih telovadcev se je zbiralo iz vseh dr- žav, da pregledajo svoje moči za usodni odločilni boj. In ta je prišel — in takrat so Sokoli svoji lepše v bratski Franciji, Ra-

stili in Italiji, da s hrvo osamljajo svoj veliki nauk o svobodi.

Jugoslovansko Sokolstvo je sestavni del slovanskega Sokolstva. Radi političnih neprilic, se ni moglo še reaktivirati v za- četku vojne od avstrijske vlade razpušče- ne Zveze slovanskega Sokolstva. Politične neprilike so do danes dopuščale, da orga- nizatorično tvorita eno enoto organizaci- jo le češkoslovske in jugoslovanske So- kolstvo. Ta enota je izražena v Češko- slovsko - Jugoslovanskem sokolskem Save- zu, ki se je ustanovil 1. 1920. v Ljubljani in je predhodnik Vseslovanskega Sokolskega Saveza.

Kakor češkoslovske tako je tudi jugo- slovansko Sokolstvo član mednarodne telovad- ne zveze in je bilo kot tako 1. 1921. prvi- očiščeno zastopano pri zletu franco- skih gimnazistov v Lille.

Vsa sokolska društva v kraljevini Sr- bov, Hrvatov in Slovencev so združena v eni enoti organizacij, v: Jugoslovanskem Sokolskem Savezu, ki ima svoj sedež v Ljubljani. V tem enotnem strokovnem vod- stvu celega jugoslovanskega Sokolstva je izražena enotnost naroda jugoslovanskega.

Pred vojno je bilo jugoslovansko So- kolstvo razcepljeno. Vladi v Budimpešti in na Dunaju sta skrbno pazili, da se sorod- na tri jugoslovanska plemena imenuje- na tri jugoslovanska plemena niso mogla združiti v organizatorično enoto, niti v gospodarskih niti kulturnih in moralnih na- logah. Politični strah vladajočih Nemcev in Madžarov je težil vedno le za tem, da je ta tri, danes ujedinjena jugoslovanska plemena vedno ostrjeje delila, da je iskra- val drugega proti drugemu, da se narod jugoslovanski ni mogel stiliti v eno skup- no bojno fronto proti politični ekspanzi- nosti svojih sosedov. Tako je bilo jugo- slovansko Sokolstvo organizirano v treh po- polnoma samostojnih zvezah: v Slovenski Sokolski Zvezi, v Hrvatskem Sokolskem Savezu in v Srbskem Sokolskem Savezu. Vse tri posamezni Savezi so bile rahle in še te strogo kontrolirane z Dunaja in iz Budimpešte. Vsa najmanjši polkusi vse te tri Saveze zlit v eno enotno jugo- slovansko Zvezo, ki bi objemala Srbe, Hrva- te in Slovence, je bil označen kot vseiz- daja in vsi inspiratorji takih gibanj so prišli v ječe.

Vsa Savez je skušal rase po svojih lastnih močeh pred svojim plemenom dvigati kulturo telesa in širiti duha demokra- tizma, svobode in napredka. — Najagilnej- še je sokolsko misel pogoltil Slovenski ministrstva prosvete z dne 31. maja Sokolski Savez pod tehničnim vodstvom dr. Murnika, sedanega načelnika Jugoslo- vanskega Sokolskega Saveza. Slovenski Sokolski Savez je kot član mednarodne telovad- ne zveze s svojimi najboljšimi telovadci nastopal na mednarodnih telovad- nih tekmah v Pragi (1. 1907), v Luksem- burgu (1909), v Turinu (1911) in v Parizu (1913). Povsod je slovenski del jugoslo- vanskega Sokolstva dosegel zelo častne uspehe. Mednarodnih tekem se je pred vojsko udeleževal tudi Hrvatski Sokolski Savez.

Tako je jedro sedanega jugoslovan- skega Sokolstva, svetu znano in mednarod- nih telovadnih tekem.

Ko je izbruhnila svetovna vojna, je avstro-ogrska vlada takoj pokazala, koga smatra za svojega najbolj nevarnega so- stranega sovražnika. Bilo je to Sokolstvo s svojim programom, ki je zahteval za narod politično in kulturno svobodo. Vla- da je sokolske organizacije razpustila, vo- ditelje internirala in razposlala po fronti. Narodu jugoslovanskemu je bil na ta na- čin vzet dinamični rok — in avstro-ogrska vlada je mogla s poško k tom pritisla- lni svoje podložne slovanske narode. — Pa razkopljeno Sokolstvo je svoj vzvišeni po- klic vrnilo naprej v leglah v zaveznikih državah, vedno in ob vsaki priliki so čla- ni Sokolstva lepo odpravljali odprmo mo- avstro-ogrske monarhije. Vse brezstranske justifikacije in internacije zmagoslavne pohoda sokolske misli niso moge ustaviti.

Sokolstvo.

— Soja za konstituiranje Statistič- nega odbora Ljubljanskega Sokola se vrši v ponedeljek dne 6. t. m. ob pol 18. v odborovi sobi. Vabijo se k tej soji vsi dosedanjí člani Statističnega odba- ka, kakor tudi vsi oni člani Ljubljans- kega Sokola, ki so voljni sodelovati v tem odseku.

— Danes vsi na ples Sokola I., ki se vrši v dvorani Filharmonične druž- be, Kongresni trg.

— Dramatični odsek Sokola na Viču vpizori v nedeljo, 5. svečana t. l. ob pol 8. zvečer v Sokolskem domu na Viču burko: »Španska muha«.

— »Sokol« v šiški. Predavanja Va- lentina Vodnika se vrši z soboto ob 90. uri v šoli.

— Občni zbor Sokola I. je poka- zal proteklo nedeljo pestro sliko vse- stranskega društvenega delovanja. Te- lovadnica je bila celo leto v na- petih pripravah za javne nastope. Sta- ri preizkušeni vaditelji in vaditeljice so snali vzile malim trenutnim nota- riam krasim vzdržati pridnost in red v vseh telovadnih oddelkih od član- stva do naraščala in dece. Povprečen obisk v telovadnici in številni javnih nastopov je dosegel vsoto kot nik- dar poprej. Zato so bili telovadni na- stopi prav lepi, disciplina visoka in tekmovalna sposobnost izdatna. Vzgoj- no in prosvetno delo je vršil prosvetni odsek prav uspešno. Posluševal se je pri tem društvena leposlovje in stro- kovne knjižnice, akademski s telovad- nimi in prosvetno vzgojnimi točkami. Prišel je zabavne-prosvetne mladins- ke popoldneve, nagovore a sokolsko vsebino in telovadnici in pri važnejših javnih prireditvah. To delo sta spo- polnjevala društveni pevski zbor in društveni orkester. Središče vse po- nostnosti in napete delavne energije pa je bila v preteklem letu ureditev trga Tabora. Sokol I. je pokazal plodove prave sokolske vzgoje: vztraj- nost, požrtvovalnost, brezprimerno moralo v delu in skoro brezizjemno enotnost trdnost in disciplinirano voljo, zasledujoč en cilj t. i. gradba telova- dišča in Sokolskega doma. Z velikimi denarnimi žrtvami se je posrečila no- leg telovadišča provizorična zgradba. Od skupnih izdatkov preko 2 milijona kron je pokrito vse do 300.000 K. Na- loga novega odbora je, da pokrije te dolgovne še v letu 1922. Proračun za tekoče leto znaša 400.000 kron izdat- kov in nekaj nad to vsoto dohodkov. Članarina je bila dvignjena mesečno na 6 kron, vpisnina na 10 kron in usta- novnina na 1000 kron. Naraščaj pla- čuje četrtletno 8 kron, deca pa 6 kron. Nemovalnim aktivno sodelujočim sme odbor na pismeno prošnjo članarino in prispevke olajšati. Volitve in predložila debata je bila živahna in zanimiva. Oddano je bilo 304 veljav- nih glasov. Vse glasove je dobilo 11 odbornikov, 5 odb. namestnikov in 5 predsednikov odsekov: 5 odbornikov je manjkalo od vseh glasov 2-5, šti- rim na 19-46. Izvoljeni so bili: dr. Pestotnik (starosta), Drmelj (1. nam. star.), Šellava (2. nam. starosta), Mi- klavc Zane (načelnik), Čtoreva (načel- nica); odborniki: Tratar, Turk R., Lunder, Gorjanc, Drenik, Zumančič, Ažman, Završnik, Pleteršnik, Tomi J., Vrečar, Širnik, Ložec, Moharjeva, No- vohradski, Potnikova, Kamenšek, El- berger — Odbor. namestniki: Vrta- čnik, Urbas, Gabričič, Smrcek, Čer- ne E., Menčinger, Rajner, Klemenčič- va. — Predsedniki odsekov: Dermelj (zabavni), dr. Pestotnik (prosvetni), Špan (pevski), Širnik (orkestralni), Prosenč-Drenik (mladinski), Šelkova (ženski krožek). — Izrečena je bila zahvala vsem korporacijam, zavodom in posameznikom, ki so podprali So- kola I. Za Zagreb je bilo določeno po- sebnost poverništvo.

— Društvo za zgradbo sokolskega doma v šiški priredi v nedeljo, dne 5. t. m. ob 7. uri zvečer pri Stepiču v sa- lonu zabavni večer z igro »Brat Sokol«. Po leti godba ples itd. Vstopnina 3 D za osebo. Vabijo se vsi Sokoli in so- kolstvo naklonjeno občinstvo.

— Sokole v Mostah priredi v ne- deljo, dne 5. t. m. ob 4. pon. veliko predpustno veselico z bogatim spore- dom v društvenih prostorih na Selu.

— Sokolsko društvo v Celju je imelo v nedeljo 29. januarja svoj 22. občni zbor. Poročal je brat starosta Šmerinik. Društvo ima 272 članov in 114 članic. K društvu je v zadnjem čas- su pristopilo zlasti mnogo učiteljev, kar je zelo vesel pojav za nas. Nato pod blaginjak širše poročilo o finanč- nem stanju društva. Društvo je imelo v skupnem 200.246 K dohodkov in 204.285 K izdatkov. Brat Jerin je po- dal obširno poročilo o telovadnem odba- ku in tehničnem delovanju društva. Pri volitvah v novi odbor je bil nazo- vo izvoljen za starosta br. Šmerinik, za podstarosta dr. Milko Hrašovec, na- čelnikom pa br. Lojze Jerin. Občni zbor se je nato po raznih debatah lepo zaključil.

— Sokol Medija - Izlake. V nede- ljo dne 22. prosinca smo imeli tu pri- nas II. redni občni zbor odbora zago- rskega »Sokolaka. Iz poročil predsedni- ka, tajnika in blaginjaka je bilo razvidno, da naš odsek kljub splošnim naprekom ni mogel tako delovati, kakor je bila naša želja, a je kljub temu vztrajal na svojem stalnem sedežu, katero smo za- sejali, odganja podaj svoje kati, iz ka- terih se razvija evdeka naše bodočno- sti. Res smo še danes slabši valed za- stranje skoli dolga desetletja, toda tr- di tega jerna se bomo otresli, ojačali Bomo svoje moči in s krepkimi koraki bomo stopali po asfaltani poti, katera veda v našo bodočnost. Bratje in sestre, primimo s krepko roko za vso in za- vsezajmo naš čolnik proti smrti!

— Sokol v Boštanjju je priredil, dne 21. in 22. t. m. v sokolski dvor- ani v Ševnici Medvedovo dramo: »Na odru življenja« in burko »Zdrav- nikov strežnika«. Igra je izpadla ne- pričakovano dobro. Vsi so igrali do- bro, nekateri naravnost izvrstno. Vsa čast fantje in dekleta! Niste se stra- šili truda; vaje so vam odjedle mar- sikako sladko uro počitka. Zato ste pa lahko zadovoljni z uspehom. To naj vas bodi za nadaljnje delo v tem-le pravu: za vse lepo, blago, dobro; za dobrobit millega našega naroda in ljubljene domovine.

Jos. Wester:

Naša srednja šola — na prevaju.

»Non minor est virtus quam quæreret parva tuert.« (Ovid.)

I.

Posvetovalni organ ministrstva prosvete, Glavni prosvetni savez, je iz- delal »Naert zakona o srednjim škola- ma u kraljevini Srba, Hrvata i Slove- nacae. Naši bolniki in učiteljski zbori vseh srednjih šol, katerim se je bil ta načrt predložil v pretres, so se v zad- njih dveh tednih nujno posvetovali o nameravani preustroju našega sred- njevega šolstva, kakor ga zamišlja ta načrt, ki obsega poleg manj po- membni in obstojnih prememb sedaj veljavni uradbi tudi določila, ki spričo svoje načelne važnosti in dalekosežne pomembnosti zahtevajo, da se tudi šir- ša javnost o njih pouči in opozori na kulturni preokret, ki se je pojavil na vidiku.

Gra predvsem za 3. in 4. član tega zakonskega načrta. Član 3. se glasi: »Srednje šole mogu biti potpuno, sa 3 razreda, i nepotpune, sa prva 4 raz- reda. Svaki razred traja godinu dana.« In član 4.: »Prva četiri razreda srednje škole šine niži, a druga četiri razreda viši tečaj. U nižem tečaju sa sve učeni- ka ista je nastavna osnova. Viši tečaj deh se u tri odseka: gimnazijski, real- no - gimnazijski i realni.«

Preden preidemo k premostrivanju tega črteža, si ogledimo sedanjí ustroj naših srednjih šol v Sloveniji, ustroj, kakor ga imajo v obliki tudi srednje šole v Dalmaciji, Hrvatski in Slavoniji, in kakor so ga imele do prevrata tudi srednje šole v Bosni in Hercegovini in v Banatu.

V Sloveniji imamo sedaj 14 sred- njiš šol: 4 humanistične gim- nazije (3 državne: v Ljubljani, Mar- boru in Kranju, ter 1 zasebno: v St. Vidu); 7 državnih realnih gim- nazij, (sedaj še vse v prehodnem stanju iz humanistične v realno smer): 2 v Ljubljani, po 1 v Novem mestu, Cel- lju, Ptuju, Kočevju (leto s 4 razredi) in v Murski Soboti (leto s 3 razredi); 2 državni realni: v Ljubljani in Mar- boru, in 1 žensko srednjo šolo: mestni dekliški licej v Ljub- ljani, ki se preosnovlja v realno gim- nazijo. Ob političnem prevratu še ni- smo imeli realnih gimnazij. Bivša av- strijska uprava je bila v tem pogledu proti Slovencev sila eksotična in ar- gumentom nedostopna, dočim je v dru- gih kronovinah s liberalno uvidev- nostjo pospeševala ustanavljanje ali preosnavljanje srednjih šol v moderne tipe (realne in reformne realne gimna- zije). Takoj po prevratu, že v šolskem letu 1918/19, so se preosnavle dve gimnaziji v Ljubljani, gimnazije v No- vem mestu, Celju in Ptuju v realne, in to se nam je tu senčermenski pogodbi priklopilo Prekmurje, se je ustanovila slovanska realna gimnazija v Murski Soboti.

Ustroj vseh teh srednjih šol je ostal v bistvu isti, kakor je bil zamišljen v zadnjih avstrijskih učnih načrtih; naravno, da se je takoj uvedla sloven- ščina kot učni jezik v vseh teh šolah, le na ljubljanski sedanjí Aleksandrovi realni gimnaziji in na mariborski real- ki so ostali začasno še razredi s nem- škim učnim jezikom. Prav tako so tudi v češkoslov. republikah ostali vsi sred- nješolski tipi, kakor so bili še v av- strijski dobi tam vzpostavljeni; tudi v Slovaški in v Podkarpatski Rusiji so četi uvedli srednje šole istega ustro- ja, svedeča s prilagoditvami na preme- njene politične in narodne razmere. Statistika srednjih šol v češkoslovanski republiki zkaže v šolskem letu 1920/21: 60 humanističnih, 105 realnih in 23 reformnih realnih gimnazij, 80 realk in 22 dekliških licejev, ali v o- stotkih: 20% human. gimnazij, 46% realnih, 20% reformnih gimnazij, 27% realk in 7% licejev, dočim imamo v Sloveniji okroglo 29% humanistič- nih, 50% realnih gimnazij, 14% realk in 7% licejev.

Ogledimo si pobliže ustroj teh šol! Humanistična gimnazija ima 8 razredov s latinščino od I. in s grščino od III. razreda dalje; realna gim- nazija ima istotako 8 razredov, s latinščino od I. razreda in s francoščino od III. razreda dalje; realka pa ima 7 razredov s francoščino, v Mariboru tudi s angleščino kot drugim modernim jezikom. Nemščina se še poučuje na vseh zavodih kot obvezen predmet, tako da se nje naši realni gimnazijci in realki obvezno dveh tujih živih jezi- kov, svedeča poleg materinščine in sr- bobrščine.

Iz srednjih šol, kakor smo jih ime- li pred vojno, zlasti iz humanistične gimnazije, so izšli lahko smelo trdim, vsi kulturni in politični predstavitelji našega naroda; vse naš kulturni na- predek temelji na idealih humanistične vzgoje. Da bi navajal primere za to, v starejšo dobo nazaj niti ne smem, sicer bi moral omeniti našo prvo srednjo šolo v Ljubljani, stanovsko šolo v pro- testantski dobi, kot humanističen zav- od, in prav tako nismo naslednjo, nekdan slovečo župniško gimnazijo pri Sv. Jakobu. Vodnik, početnik naše li- terature v preosvetljeni dobi, je bil hu- manistično izobražen mož. In kdo si more zamisliti Prekerna in njegovega duševnega mentorja Cona brez klasič- ne izobrazbe? In za ntimi so vsi naši slovesniki: pesniki Levstik in Jan- ko in Stritar in Gragorčič in Aškerc in Zupančič in Golar in Srdanko in Gradnik itd. in malo ne vsi naši pri- povedniki od Jurčiča, Kermika, Ma-

cingerja, Erjavca do Tavčarja in Det- la in Govekarja in Finžgarja si ši- rili svoje duševno obzorje, si gladili svoj slog, si likali svoj jezik, izdali zavestno ali podzavestno, pod vplivom humanistične vzgoje, ki so jo uživali v gimnaziji in si jo pozneje jo klasičnih vzorih izpopolnjevali. Izjema, ki je nam le dobro došla, da potrjuje to pra- vilo, je — Cankar realce, a učence klasično izobraženega moža — Fr. Levca.

A tudi malone vsi drugi naši velja- ki, da ne omenjam več leposlovcev, vsi naši zdravniki, teologi, profesorji, so uživali v svojih učnih letih, ki so oblikovali intelekt, ko se razvijala talent, ko se pričela utrjati znanja, vzgojo na gimnaziji. A prav tako nam je vzgo- jila realka dokaj strokovnjakov, ki zavzemajo sedaj odlična mesta v teh- niških strokah. A kar tu se mora pripom- niti, da je bilo prav »Društvo sloven- skih inženjerjev«, ki se je pred dobrim desetletjem z iskreno vneto zavzema- lo za ustvaritev realnih gimnazij v naši pokrajini, s tem prisnavajoč veli- kemu vzgojno vrednost latinščine kot učnega predmeta, ki, če ne bi nič dru- gega dosegal, vsaj disciplinira miselno delo mladega človeka že v ti- stih letih, ko je za tako disciplino naj- bolj dovzeten in mu radi tega tudi traj- no ostane.

(Dalje prih.)

Kultura.

REPERTOIR NARODNEGA GLEDA- LISCA V LJUBLJANI.

Drama.

Sobota, 4. februarja: Gardist. Red D. Nedelja, 5. februarja: Popoldne ob 8. Peterčkovce poslednje sanje. Izven. — Zvečer ob 8. Vražja ženska. Izven. Ponedeljek, 6. februarja: Revizor. Red A. Torek 7. februarja: Zaprto.

Opera.

Sobota, 4. februarja: Trubačur. Red A. Nedelja, 5. februarja: Faust. Izven. Ponedeljek, 6. februarja: Z a p r t o. Torek, 7. februarja: 50letnica gledal- skega delovanja garderobne go. Waldsteinove. Carmen. Izven.

— Zveza kulturnih društev v Ljub- lani ima svoj redni občni zbor v torek, dne 7. februarja ob 18. v tajništvi JDS. Narodni dom I. nadst. — Vsa v zvezi včlanjena društva se pozivljajo, da se po možnosti udeležijo občnega zbora po svojih zastopnikih.

— Kriza gledališč. Finančni odbor je zapretil jugosloven. gledališčem, da se za- pro odir, da se jim državni prispevki usta- vijo. Beograjsko »Vreme« poroča, da se je načelnik umet. oddeljenja prosvet. mi- nistrstva, g. Br. Nušić izrazil, da upravi- niki gledališč preveč greše na dobroto dr- žave. Angažiralo namreč preveč članov in jim dovoljuje previsoke prejemke, ker plačujejo iz svojih sredstev le minimalne osnovne plače, medtem ko mora država plačevati tem višje draginske doklade. Gledališča niso dovolj pod kontrolo mini- strstva prosvete. Zato je proračun gle- dališč narasel tako visoko, da je izrazil pri državnih faktorih nezadovoljstvo in zahtevo, da se šteti. Nušić je predlagal vidi, da se subvencija centralnim gleda- liščem (Beograd, Zagreb in Ljubljana) zniža za tri milijona, ker si ta gledališča »v svojo lahko nadomestje z večjim de- lom in večjo produkcijo.« Ako pa država niti ostale podpore ne dovolj, se gledali- šča zapro, a za razrušenje že sklenjeni obvez (pogodbi s člani, agenturami I. dr.) bi morala vlada plačati vendar še 8 mi- lionov. — Beograjski upravniki Narod. Pozorišča, Mil. Groj je povedal »Vreme- nue, da plačuje danes država 12 gledal- iščem 19 milijonov dinarjev. Gledališča pa morajo državi vrniti 5 milijonov dinarjev od svojih dohodkov. Tako znaša stvarna državna subvencija skupno 14 milijonov dinarjev na leto. Na takšno za vstopnice dobi država nazaj še okroglo 1 milijon di- narjev. Groj predlaga, naj bi gledališča v bodoče vračala 7 milijonov dinarjev ali pa naj znaša drž. subvencija v bodoče le 12 milijonov dinarjev za vsa gledališča. Dra- ginske doklade znašalo vsaj dve tretjini le vsote. Za investicije ne ostane skoraj nič! Beograd bo imel kmalu še drugo gledališko postojlo, ki pa le brez kul- ture. Zato se Beogradu subvencija 3 mil. din. ne sme zmanjšati, »ker že itak izgleda slabo«.

— K zgodovini glasbe med Sloveni. Kapelnik dr. Jos. Čerin je dovršil glasbe- no zgodovinsko študijo o gajtavi glasbe med Slovenci do 1. 1820. V svoji znan- stveni razpravi o evangel. pesmaricah (ki je izšla v izdaji Slovenske Matice) je te- meljito obdelal cerkveno in nagrodno pe- sem: v novi študiji pa prinaša avtentične podatke, med njimi mnogo še neobjavlje- nih, o glasbi v šoli, v narodu, v gledal- išču in na koncertu. Ta študija je prva le- vste v našem slovstvu ter bo izhala kot priloga »Pevca«, glasila pevске Zveze.

— »Nova Evropa« od 1. februarja ima sledečo vsebino: Šta mogu dati Jugosloveni Rusima (E. Aničkov). Promena pravca medu Rusima (N. Ustrialov). Kritika evropske kulture kod ruskih mislilaca. III.; Slavjanofilii (V. Zienkovski). Ekonomski pregled: Budžet za godinu 1922 (I. Belfic).

— Nova revija. Novinar Rihard Hafner v Subotici prične izdati s 15. t. m. tedensko revijo »Slovenski Kurir«, ki se bo bavila z vsemi vprašanji na- šega političnega, kulturnega in gosno- darskega življenja ter bo gočila tudi feliton in leposlovje. List se bo tiskal v latnici in cirilici. Letna naročnina znaša 50 dinarjev.

V Linblanti. 4. februarja 1922.

vsi, ki čutite z nami. Odbor.

Stroji za obdelovanje lesa. — Turbine. — Transmisije. — Armature in sesalke. — Zvonovi.

Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana.

Lepa stavbna parcela
v ugodni, sončni legi v Ljubljani se
takoj proda. Vpraša naj se pri Iv. Fre-
lichu, Vrhovčeva ulica 9, I. 857

mlad gospod išče
sobo v središču mesta event. s
prostim vhodom. Ponudbe pod „Albert
858“ na upravo Slov. Naroda. 858

ŽIMA
Žimo za žimnice vsake vrste izdeluje
in prodaja trdnica Lovro Ješe-tova
vdova, žimpreja, Strazišče,
Kranj. Vzorci zastoj in poštnine pro-
sto. Kupim ščetine, kosjo dlako, grivo,
goveje in konjske repe. 8808

Precejšnja nemika
tvornica klobučevine
išče spretnega, pri tvornicah čevljev dobro uvedenega zastopnika.
Ponudbe pod „L. Z. 5208“ na Rudolf Messe, Leipzig. 779

Jakob Kohn i sin d. d.
Brod na Savi
veleprodaja žestih i žestokih piva (žganja in žganj opoj. pijač)
Utemeljeno 1888. Brzjavlj. Alkohol I. Telefon 138.
Glavno zastupstvo trdnice
Ellinger, Fröhlich i drug.
Wien, tvornica esencij i
neotrovnih boja (barv).
Zest (žganja), rum, liker,
rakija, šljivovica, esencije
i boje. — Vino iz vlastitih
brodskih vinogradih. **Zahtejajte
cjenike!**

Jamski les
od 10 do 20 cm debelosti in od 3 do 7 m dolžine franco vagon
kranjske postaje se kupi vsaka množina. Ponudbe z navedbo
cene in dobavnega roka na **Šentjanški premogokop, Krmelj,
Dolenjsko.** 808

Lekarna
Mr. M. Leustek
Ljubljana
priporoča svoje preizkušene
specijalitete
Melusine zobna pasta
estna voda in
krema za lice in roke

Čitaj!
Priporočamo svoje proizvode in to: čisto svinjsko mast, so-
ljeno in surovo slanino in meso, la zimsko salamo t. zv. sege-
dinsko salamo, milanexo, mortadele in razne druge vrste mesnih
izdelkov.
Zlasti priporočamo naše najdovršenejše pakovanje blaga v
zabojih 5—50 kg ki jih vsak večji ali manjši odjemalec dobi s
pošto in železnico.

Braća Lazarević, klanica i fabrika salame,
Novi sad.
Blago pošiljamo s povzetjem. **Čitaj!**

A. Smerdou
Trieste
Via Scipio Slataper 10. Tel. 26 — 00 bis.
Figli di Pietro Bertotto
Vallemosso (Biella).
Komisionar i predstavnik manufakturnih
stovarišta. Generalni predstavnik tvornica
vunene robe

Baraka
se išče za skladišče. Ponudbe
pod „Baraka 847“ na upravo Sloven.
Naroda. 847
PETROLEJ BENZIN
OLJA mineralna
vsake vrste nudi po najpovoljnij-
ših cenah
ASTRA d. d. Zagreb,
Preradovačeva 2. int.
Tel. 23-88. Brz.: Astra.

Kdo
sprejme stroka, 5 mesecev sta-
rega dečka. za svojega? Vzorci: re-
ščina. Naslov pove uprava Slovenskega
Naroda. 833

Mlin
ob potoku v bližini Ljubljane se vzame
v najem. Ponudbe pod „Blizina 823“
na upravo Slov. Naroda. 823

600 K nagrade
kdor preskrbi gospodu meblirano ali
nemeblirano sobino s separatnim vho-
dom v mestu ali event. 200 K cemu,
ki preskrbi samo stalno prenošljivo
(postelj). Ponudbe pod „L. R. 822“ na
upravo Slov. Naroda. 822

Drva
celoletna dobava v letu 1922, se kupi
vsako množino. Obvezne ponudbe do
18. febr. 1922 z navedbo dobavnega časa
je poslati do 12. febr. 1922 na pošto
predal 151, glavna pošta Ljubljana. 849

Stenografija.
Kupim stenografsko knjigo „Slovenska
stenografija II. del (Debatno pismo). —
Ponudbe pod „Sava 859“ na upravo
Slov. Naroda. 859

Mesečno sobo
meblirano, če mogoče z zajuterkom.
Iščeta dve gospodini. Ponudbe pod
„Dve gospodini 856“ na upravo Slov.
Naroda. 856

Soba
solčna, pri mirni stranki, z električno
lučjo, se odda enemu ali dvema bolj-
šima, solidnima gospodom. Ponudbe
pod „M. Kašot, poštno lažje, Ljub-
ljana. 848

Novo pohištvo
iz mehkega lesa se prodaja zaradi
pomajenja prostora in sicer 2 omari
za obleko z dvojnimi vrati, kredenca
umivalna miza, kuhinjska miza in 2
stola (Stockerl) po jako nizki ceni. Na-
slov pove uprava Slov. Naroda. 863

Denarni zavod v Ljubljani
išče
uradnika-knjigovodjo
in praktikanta.
Ponudbe pod „Denarni zavod 866“ na
upravo Slovenskega Naroda. 866

Kontoaristinja
(ali kontoarist)
strojejska in stenografijna se sprej-
me s takojšnjim nastopom. Pismene
ponudbe na Milko Jesih veletrgovina z
vinom, Rudnik pri Ljubljani. 869

Dva mlajša gospoda
nujno iščeta stanovanje event.
s hrano. Plačata dobro. Ponudbe pod
„Mima 837“ na upravo Slovenskega
Naroda. 837

Kupi se
večja množina tramov in tram-
ikov (Kierjev). Ponudbe pod „Tram
841“ na upravo Slov. Naroda. 841

2 manjši hiši
skupaj ali vsaka posebej, se prodasta.
Hiša sta oddaljeni 5 minut od glavne
pošte, pripravni za trgovino, stanovanje
s 3 sobami, prosto z marcem. Ponudbe
pod „Hiša 842“ na upravo Slov. Naroda.

Išče se za takojšen vstop
delavec
izkušen v barvarski stroki, ali delavec
ki bi imel veselje izučiti se barvarske
stroke. Neženjeni imajo prednost. Po-
nudbe na M. Piro, Kranj. 839

Parcela
pri Tivoli se prodaja. Ponudbe pod
„Tivoli 845“ na upravo Slov. Nar. 845

Zamenjam
stanovanje s sobo in kuhinjo za sobo
meblirano ali nemeblirano. — Več se
poizve Studentova ulica 9, II. 851

G. Flux
Gospodica ulica 4, I. nadstropje levo.
Reflektira se samo na dobra izpričevala
ali pridne začelnice.
Išče nujno več kuharico in sobarico
tudi k 2 osebama, dobra plača, za Ljub-
ljano, okolico, Zagreb, Kurlovac, Du-
brovnik, Osijek itd. Učiteljstvo, izpra-
šana moč, k 2 deklicama, popoldne
izurjena v slovenščini in klavirju, za
Maribor, priprosto gospodično
k otrokom za Ljubljano, plač. nata-
karice za veliki tovarniški okraj, dva
kobiljaka, vrtnarja, pomivalke,
pri mnogih drugih zadevah se odpravi.

G. F. Juršek
upravitelj glasovirjev
v Ljubljani
Wellova 12.
Izvršujem upravljanja ter popravila gla-
sovirjev in harmonijev specialno strokov-
no, točno in ceno.

Proda se radi vojnih razmer
fino pohištvo
(mahagoni) z brušenimi stekli in ogle-
dali za dve jedilni sobi in spalnici sobi.
Ogleda se lahko pri g. Pogačniku, po-
sestniku in trgovcu v Podnartu, Gore-
njako. 834

Soba
prazna, s hrano ali brez za mirno meško
osobo se išče proti dobremu plačilu.
Pismene ponudbe pod „Prazna 762“ na
upravo Slov. Naroda. 762

Spalne oprave
elegančne, masivne, svetle, domačega iz-
delka priporoča Josip Andrić, za-
loga pohištva, Komenskega ul. 28. 814

korespondenta
za slovenski in nemški jezik. Poslilci z
znanjem hrvaščine imajo seveda pred-
nost. Natančne ponudbe z navedbo nja-
činah zahtev itd. na Engelbert Lo-
skovec, Ljubljana, Litiska ulica 29.

Tečaj za krojno risa-
nje in prikrojavanje
damskih oblek pričnem 6. februarja na
željo tudi večerni tečaj.
Sprejemam in izvršujem po največji
modi damske toilete, kostume, plašče
itd. po zmernih cenah.
R. Medved, Ljubljana
Mestni trg 24, III. nadst. 836

Stezniki
(modrci)
trebušni pasovi itd.
se izdelujejo natančno po žitovni meri
v najkrajšem času. Sprejemo se po-
pravila. Zunanja naročila se točno iz-
vršujejo. **Terezija Kranjc, Ljub-**
ljana, Sv. Petra c. 23. 853

Modni atelje
M. Šarc
LJUBLJANA
Kongresni trg št. 4, I.
Plesne toilete
kostumi in plašč.
Izvršitev naročil
najhitrejša in najcenejša
Sprejemne ure
od 10—12 dop. in od 3—6.

Vizitke, kuverte in pisemski
papir s firmo kakor usako-
:: vrstne druge fiskovine ::
Izvirne točno
„Narodna fiskarna“.
Naročila sprejema tudi „Narodna knjigarna“.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani
prodaja iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanški in trboveljski premog
vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premo-
govnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska
podjetja in razpečava
la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo
uporabo, kovaški premog in črni premog.
Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. Ljubljana, Murška ulica 19.

Ludwig Winterschweiger & Co
Maschinenfabrik u. Eisenwarenfabrik G. m. b. H.
Lichtenegg bei Wels, O. Oest. r.
Specialitete:
stroji za opokarnice
ter kompletne opreme za opokarnice
in tvornice za glinasto blago,
kamnelomno
in kompletne naprave za napravljanje
gramoz in peska,
transportne naprave:
prenosne naprave na vrvi in verige, rize
na vrvi, ranilne naprave, krožni trans-
porterji, vlačne železnice, naprave za po-
njenje kotlov s premogom, elevatorji itd.

Stroji za dviganje bremen:
škipci, navoji, graniki, dvigala, naprave
za prekladanje za kovočno in množinsko
blago, vrti in stroji za izpravljanje
blaga, ranilni navoji itd.

Oprema za steklarstvo:
oblike za prežano, pihano in strojno blago
stroji za kompletne brusilne naprave,
amature za peči in orodja za vso
steklarsko industrijo.

V
sakovrstne
obleke ke-
mično čistil
in barva v
vseh nian-
sah tovar-
na!

Jos. Reich, Ljubljana.
Sprejemališče:
Selenburgova ulica št. 4.
Podružnice:
Maribor, Zagreb, Kočevje,
Novo mesto.

Vinska
trgovina
s krasnimi kletmi na periferiji mesta
Ljubljane se radi družinskih razmer z
vsem inventarjem pod jako ugodnimi
pogoji proda. Ponudbe pod „Vinska
trgovina 728“ na upravo Slovenskega
Naroda. 728

PARAMON
Gumijeva pete. Nepo-
končljiva trajnost. Tvor-
nica: Bratislava - Petr-
žalka. Prodajni biro: Pa-
ramon Gummiindustrie,
Wien VII. Neubaugasse No. 7.

SALAMA
prve vrste
novo blago
povsem zrelo
se dobi povsod
Prva hrvaška tvornica
salame, sušena mesa i
metli.
M. Gavrilović
sinovi d. d.
Petrinja.
Glavno zastopstvo za Slovenijo:
R. RUNC in drug
Celje - Ljubljana - Maribor.

Čitaj!

Čitaj!

Velika zaloga klobukov in slami-
nikov se dobi pri

Franc Cerar

tovarnar v Stebu, p. Demželo.
Prevzemajo se tudi stari klobuki
in slamniki v popravilo pri Ko-
vačevič i Trišan v Ljubljani, Pre-
šernova ulica št. 5.
Sprejemanje v sredo.

Jugoslovanska banka d. d.

Deln. glavn. K 200.000.000—

Centrala v Osijeku.

Rezerve K 50.000.000

Menjalnica v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 26.

Rupuje in prodaja devize in valute najkulantneje.

Obrestaje vloge na hranilno knjižico in na tekoči račun po najvišji obrestni meri.

Naznanilo.

Cenilnim naročnikom sporočam, da sem se preselil iz Gospodarske ceste št. 1a v Slomškovo ulico št. 4, (prva ulica od kolodvora levo) ter sem ravno sedaj dobil večjo množico pravih dobrih štajerskih vina.

Franc Remic,
viniki trgovec.

Kostanjev les

prosto vagon in večje množine v gozdu kupi J. Pogodnik, Ljub-
ljana, Dalmatinova ul. 1/1. Posredovalci se dobro plačajo

Službo tajnika

razpisuje Okrajna hranilnica in posejilnica v Sveti Luki.
Ponudbe z navedbo dosedanje uporabe in zahtevka plače naj se
vpošlje na naslov zavoda najkasneje do 15. februarja 1922. 643

Pozor trgovci z lesom!

Do dosedaj skupnega sveta „Tamne doline“ opravičencev v Begunjah
pri Cerknici prodajo se bode dne 19. svečana t. l. ob 3. pop. na
javni dražbi stoječe jelovo drevje iz katerega se bode izdelalo nad
47.000 kubičnih tevjev tramov. Gozd je oddaljen od postaje Rakek
pol ure. Dražba se bode vršila pri županstvu v Begunjah pri
Cerknici, kjer se izvedo tudi natančnejši pogoji. 649

Mesto

restavrateria

ki ima ob enem vršiti posle

ravnatelja

razpisuje

Grand hotel Union v Ljubljani.

Ponudbe z navedbo dosedanjih služb z referencami je naslo-
viti na upravni svet hotela Union v Ljubljani. 800

RETON-ŽELEZOBETON
ODNE ZGRADBE
ELITARNE
Jnž. Laurencič & Co
IZRABA VODNIH SIL
ŽAGE-MILNI-PEZOVNIŠE-VILE-INDUSTRIJSKE-MOSTOVI
PROJEKTI-NAČRTI IN OBISK INŽENIRJA BREZPLAČNO.

250 Modni salon 250

Stuchly-Maške

Ljubljana, Zidovska ul. 3.

Ima v zalogi fine in najnovejše oblike ter klasične
klobuke in čepice

od K 250— naprej.

250 Popravila se sprejemajo. Zalogi klobuki vedno v zalogi. 250

Telefon št. 1298.

Telefon št. 1298.

Advokat

Pavle M. Moravac

načelnik Ministarstva Trgovine i Industrije u
pensiji

Beograd

Karadjordjeva ul., Palata Bristol.

„SINGER“ živalni stroj.

Bourne & Co, New York

je razširila svoje delovanje v državi SHS ter je v stanju prevzemati
vse v to spadajoče posle kakor:
urejevanje tvornic s posebnimi „Singer“ živalnimi stroji vseh vrst z
električnim pogonom; poleg tega ima v zalogi vse vrste strojev za obrt
in industrijo kakor tudi za rodbinsko porabo.

Podružnice: Ljubljana, Selenburgova ulica 3
in v vseh večjih krajih države SHS.

Mehanične delavnice za popravila povečano.

**Tvornica kola i industrija
drvene robe d. d.**

tvornica v Mariboru izdeluje:

VOZOVE

poljedelske in druge v lahkem in težkem izdelovanju,

Poedine dele vozov

kakor kolesa, lestve itd.

Talige

okovane in neokovane.

Ročne vozičke

s strojem izdelane v serijah, vsako množino in v
najkrajšem času.

Dopisi: Tverhola, Maribor, poštni predal 27/a.

Italijansko - jugoslovensko

d. d. za industrija i trgovinu

(Uvoz - Izvoz)

Kapital: Lit. I. 500.000.

Zakonski sedež: Rim, Via della Vite, N. 11.

Podružnica in glavna poslovalnica:
Milano (5), Via Paolo da Cannobio N. 2.

Uvaž v Italijo: vola, svinje, mast, maslo,
živo in zaklano perutnino, jajca, vsakovrsten
les, oglje in premog, cement, topinu, essence,
posušeno sadje, fižol, žita itd.

Izvaž iz Italije: platneno, volneno in
svileno blago, predmete iz konoplje, jute
in lanu; vsakovrstne klobuke in kape ter
kose, žeplo, modro galico, kameno in mor-
sko sol, riž, vsakovrstne čevlje, konfecijo-
nirano perilo in odeje, tehnične in meha-
nične predmete, pisalne stroje itd.

Za obvestila se obračajte na Jedrsko banko
v Jugoslaviji in Italiji.

Vse posle opravlja poslovalnica v Milani.

Koranič

osebni širilec, najboljši sredstvo sedenosti za pokrivanje stek in obloženje
zidov. Tovarna v KARLOVCU (Hrvatska).

Glavno zastopstvo za Slovenijo:

Fran Hočevar, Moste p. Žirovnica, Gorazdovo.

Stavbeniki, podjetniki, pokrivali in vsi, ki hočejo imeti dobro pokrito streho,
sigurno proti dežju, toči, snegu, požaru in viharju, zahtevajte oferte.

**20 klavirjev pianinov in
harmonijev**

Förster, Bösendorfer, Heitzman itd.

razstavljenih pri trdki

ALFONZ BREZNIK

bivši učitelj Glas-
bene Matice Ljubljana, Kongresni trg 15.

Prodaja tudi na obroke. — Največja trdnica in izposojalnica v Jugoslaviji. —
Velikanska zaloga violin, vsega glasb. orodja, strun [engros detail] in muzikali

Trgovci Obrtniki

„TRIGLAV“ d. z. o. z.

Centrala: Dresden A.,
Zinzendorfstrasse 2 b.
17115

Štev. telefonov:
Brzjavni Triglav — Dresden — Hamburg.

Uvaž:

Industrijske izdelke vseh vrst, železnino, kemikalije, droge, sol i. t. d.

Izvaž:

Živo in zaklano živino, domače pridelke vseh vrst.

Ljubljanskim in sploh vnanjim potnikom v Maribor, priporočam

novu urejeno restavracijo

NARODNI DOM

Kopališka ulica.

Okusna domača hrana, izborna štajerska in kranjska vina. Ob sre-
dah in sobotah domače klobase (krvave, jetrne itd.) Sprejemajo
se tudi abonenti na hrano po zmernih cenah brez vsakega
nač. zgovorja k pitju.

Franja Jež, Maribor.

Pozor!

Pozor!

Vsak dan sveži kvas (drože)

iz najbolj sloveče tovarne Jugoslavije,
tvornice špirta in drož, Savski Marof,

razpošlja in razprodaja po originalnih tovarniških cenah

glavna zaloga kvasa

ANTON KOLENC & DRUGOVI

VELETRGOVINA — CELJE.

M. Kuštrin

Tehnični, elektrotehnični in me-
hanični predmeti vseh vrst na
drobno in debelo. — Glavno
zastopstvo polnih gumijevih
obročev za tovarne automobile
tovarne Walter Martiny. Mi-
dratična slikalnica za mon-
tiranje gumijevih obročev o
centrali, Rimska cesta št. 2.
Prosečno podlago za prevoz
blaga celih avtomobilov na ose
kole, za kar je na razpolago
10 tovornih avtomobilov.

Centrala:

Ljubljana, Rimska c. 2.

Podružnice:

LJUBLJANA, MARIBOR, BEOGRAD,

Dunajska c. 23. Jurčičeva ul. 9. Ruz. Mihajlova
tel. št. 470. tel. Nov. 133. ulica št. 3.

Nova, moderno urejena tvornica izdelu-
je zrcala raznih oblik in velikosti od naj-
priprostejših do najfinijih. Ima na izbo-
ro kristalno steklo (brušeno) v poljub-
nih vzorcih za opremo pohištva, za na-
pise trdk in varnostno steklo za vrata.

MARIBOR

Vrbanova ul. 1

Brzjavni:

KRISTAL, MARIBOR.

„KRISTAL“

držba z o. z., tovarna ogledal in brušenega stekla

MARIBOR

Vrbanova ul. 1

Telefon

št. 132.

Prevzema izdelavo vlaganja brušene-
ga stekla po različnih vzorcih v me-
denino (Messing) za vrata i. t. d. i. t. d.
— Poškodovana zrcala se prevzemajo
v popravilo. — Postrežba solidna in
točna. — Zmerne cene.